

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**OHLEDÁNÍ MÍSTA ČINU – TEORIE A APLIKACE
TÉTO KRIMINALISTICKÉ METODY
V POLICEJNÍ PRAXI NA VYBRANÉM ODDĚLENÍ
POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY**

Autor práce: Milan Svačina

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Hovorka

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2023

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Milan Svačina, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Ohledání místa činu – teorie a aplikace této kriminalistické metody v policejní praxi na vybraném oddělení Policie České republiky

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Inspection of the Crime Scene – Theory and Application of the Criminalistic Method in Police Practice of a Specific Department of the Police of the Czech Republic

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů): Mgr. Jaroslav Hovorka

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): listopad 2022

Cíl bakalářské práce: Hlavním cílem práce bude definovat kriminalistickou metodu ohledání, popsat další kriminalistické metody, které jsou v rámci ohledání místa činu využívány policejními orgány. Vedlejším cílem bude popsat využití této metody na vybraném útvaru Policie České republiky a bude provedeno srovnání využívání této metody a jejích jednotlivých komponent v rámci dalších útvarů Policie České republiky, Územního odboru Znojmo. K tvorbě práce budou využity metody analýzy, syntézy, metoda sběru dat, logického myšlení a metody matematické a grafické.

Student: Milan Svačina, DiS.	24.11.2022 datum	 podpis
Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Hovorka	24.11.2022 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	12.12.22 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	13.12.2022 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	9.1.2023 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Jaroslavu Hovorkovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

SVAČINA, M. *Ohledání místa činu – teorie a aplikace této kriminalistické metody v policejní praxi na vybraném oddělení Policie České republiky: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2023. 64 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jaroslav Hovorka.

Klíčová slova: ohledání místa činu, místo trestného činu, kriminalistická stopa, metoda ohledání.

Bakalářská práce analyzuje kriminalisticko-technickou i taktickou metodu „*ohledání místa činu*“. Teoretická část pojednává o samotné kriminalistické metodě ohledání místa činu a dalších kriminalistických metodách a postupech, které jsou v rámci ohledání místa činu využívány. V praktické části jsou prezentovány a vzájemně porovnány výsledky rozhovorů na téma využití kriminalistické metody ohledání místa činu, které byly provedeny s policisty vybraných útvarů Policie České republiky, Územního odboru Znojmo.

ABSTRACT

SV AČINA, M. *Inspection of the Crime Scene – Theory and Application of the Criminalistic Method in Police Practice of a Specific Department of the Police of the Czech republic: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2023. 64 pp. Supervisor: Mgr. Jaroslav Hovorka.

Key words: Crime scene investigation, crime scene, criminalistic trace, method of investigation

The bachelor thesis analyses the criminalistic-technical and tactical method of "crime scene investigation". The theoretical part deals with the criminalistic method of crime scene investigation and other criminalistic methods and procedures, which are used in the framework of crime scene investigation. The practical part presents and compares the results of interviews on the use of the criminalistic method of crime scene investigation that were conducted with police officers from selected departments of the Police of the Czech Republic, Znojmo Territorial Department.

ÚVOD	9
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	10
2 ROZBOR VYBRANÝCH POJMŮ A PRÁVNÍ ÚPRAVA	11
2.1 Právní úprava ohledání	17
3 OHLEDÁNÍ MÍSTA ČINU – METODY, POSTUPY A PROSTŘEDKY	20
3.1 Cíl a účel ohledání místa činu	20
3.2 Subjekty a základní zásady ohledání místa činu	22
3.3 Metody ohledání místa činu	24
3.4 Taktika ohledání místa činu	26
3.5 Způsoby ohledání místa činu	28
4 KRIMINALISTICKÁ DOKUMENTACE – METODY ZACHYCUJÍCÍ POSTUP A VÝSLEDKY OHLEDÁNÍ	30
4.1 Základní zásady kriminalistické dokumentace	31
4.2 Druhy kriminalistické dokumentace	32
5 VÝZKUM VYUŽITÍ KRIMINALISTICKÉ METODY OHLEDÁNÍ MÍSTA ČINU NA VYBRANÉM ODDĚLENÍ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY	37
5.1 Cíl výzkumu	37
5.2 Metoda výzkumu	37
5.3 Řízený polostrukturovaný rozhovor s policistou OOP Vranov nad Dyjí	38
6 VÝZKUM VYUŽITÍ KRIMINALISTICKÉ METODY OHLEDÁNÍ MÍSTA ČINU NA VYBRANÝCH ÚTVARECH ÚZEMNÍHO ODBORU ZNOJMO	42
6.1 Cíl výzkumu	42
6.2 Metoda výzkumu	42
6.3 Řízený polostrukturovaný rozhovor s policistou OOP Hrušovany nad Jevišovkou	43
6.4 Řízený polostrukturovaný rozhovor s policistou OOP Jevišovice	46
6.5 Řízený polostrukturovaný rozhovor s policistou OOP Moravský Krumlov	48
6.6 Řízený polostrukturovaný rozhovor s policistou OOP Znojmo	50

7	KOMPLEXNÍ VYHODNOCENÍ VÝZKUMU	53
7.1	Poznatky získané výzkumem	56
7.2	Návrhy na řešení zjištěných problémů	56
	ZÁVĚR	57
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	59
	SEZNAM ZKRATEK.....	61
	SEZNAM PŘÍLOH.....	62
	PŘÍLOHY	63

ÚVOD

Místo činu je pro orgány činné v trestním řízení velmi důležitým a často také jediným zdrojem upotřebitelných informací v souvislosti s prověřovanou událostí. K poznání místa činu bývá nejčastěji využívána kriminalistická metoda ohledání místa činu. Důležitost poznání místa činu si uvědomovali již ve starověkém Egyptě, odkud také pochází nejstarší známý protokol o místním ohledání. Ohledání místa činu lze tak společně s výsledkem považovat za vůbec nejstarší kriminalistické metody využívané k odhalování trestné činnosti. Tato kriminalistická metoda se stala tak důležitou, že ji trestní právo přejala a vytvořilo z ní trestně procesní úkon.

Ohledání místa činu je dnes důkazní prostředek, pomocí kterého si orgány činné v trestním řízení zajišťují prvotní informace o případu, a to formou vyhledávání stop a jiných důkazů, které následně dopomáhají řádně objasnit spáchaný trestný čin a odhalit a usvědčit osobu pachatele. Základní podmínkou řádného a úspěšného objasnění případu je správný postup, zejména policejních orgánů na místě činu. Nesprávný postup při ohledání místa činu může vést ke znehodnocení výsledků ohledání jako procesního úkonu a v krajním případě i ke zmaření vyšetřování.

I přes důležitost ohledání místa činu bývá význam tohoto úkonu policejními orgány často podceňován, a to zejména u tzv. „*bagatelních případů*“. Toto podceňování lze analyzovat také u složitějších případů. Mezi ně lze zařadit sérii loupežných vražd páchaných na seniorech v podání manželů Stodolových. V této kauze bylo zjištěno, že u několika případů došlo k podcenění situace, některé prověřované případy tak byly uzavřeny předčasně jako sebevraždy nebo jako smrt bez cizího zavinění. To mělo za následek prodloužení doby jejich dopadení a více obětí. Manželé Stodolovi byli nakonec dopadeni, usvědčeni a odsouzeni k doživotnímu trestu odnětí svobody.

Lze tedy říct, že aplikace této metody je stále složitým a velmi sofistikovaným procesem, kterému je nutno věnovat patřičnou pozornost. Je důležité uvědomit si, že výstupy získané ohledáním místa činu slouží nejen policejnímu orgánu, ale často bývají stěžejní pro práci znalců, státních zástupců a soudců, proto by ohledání místa činu mělo být prováděno v souladu se základními zásadami ohledání místa činu, jejichž účinnost je ověřena kriminalistickou, policejní i soudní praxí. Z tohoto důvodu musí být ohledání místa činu provedeno v prvotřídní kvalitě, aby získané výstupy mohly poskytnout pevný základ pro trestní řízení.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Kriminalistická metoda „*ohledání*“, přesněji „*ohledání místa činu*“, je jednou z kriminalisticko-technických i taktických metod, která umožňuje hodnotit stav místa činu, vyhledávat, zajišťovat a dokumentovat kriminalistické stopy, jakož i činnost osob na něm. Tato kriminalistická metoda je specifickým souborem dalších kriminalistických metod, jež využívají orgány činné v trestním řízení k získání důkazů, které podporují tvorbu kriminalistických verzí i oprávněná rozhodnutí soudů.

Práce je členěna do sedmi hlavních kapitol a je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je obsažena v první až čtvrté kapitole. První kapitola stanovuje cíl práce a jednotlivé metody a postupy, které byly k tvorbě práce využity. Ve druhé kapitole jsou přesně definovány vybrané základní pojmy, jako je např. místo činu, místo trestného činu, kriminalistická stopa nebo ohledání, je zde také rozebrána právní úprava ohledání místa činu. Třetí kapitola stanovuje a rozebírá jednotlivé metody, postupy a základní zásady využívané při ohledání místa činu. Čtvrtá kapitola pak pojednává o kriminalistické dokumentaci, rozebírá jednotlivé metody zachycující postup a výsledky ohledání místa činu. Praktická část práce je obsažena v páté až sedmé kapitole. Pátá a šestá kapitola se zabývá výzkumem využití kriminalistické metody ohledání místa činu na vybraném obvodním oddělení Policie České republiky a dalších vybraných útvarech Územního odboru Znojmo. Sedmá kapitola je věnována komplexnímu vyhodnocení provedeného výzkumu.

Hlavním cílem práce je analyzovat a popsat kriminalistickou metodu ohledání místa činu a další navazující kriminalistické metody, které jsou v rámci ohledání místa činu využívány. Vedlejším cílem je prezentovat využití této kriminalistické metody na obvodním oddělení Policie České republiky ve Vranově nad Dyjí a zhodnotit využívání této metody v rámci vybraných útvarů Policie České republiky, Územního odboru Znojmo.

K tvorbě bakalářské práce byly využity metody literární rešerše odborné literatury, metoda kvalitativního výzkumu formou polostrukturovaných rozhovorů, dále pak metody analýzy a syntézy, metoda sběru dat, logického myšlení a metody matematické i grafické.

2 ROZBOR VYBRANÝCH POJMŮ A PRÁVNÍ ÚPRAVA

V praxi se policejní orgány zabývají prověřováním nejrůznějších trestně právních a jiných událostí. Každá taková událost probíhá na určitém místě, v materiálním prostředí, v určitém čase a za určitých podmínek. Průběh takové události vytváří v okolní realitě změny. Tyto změny obsahují informace o ději, který se zde udál, a právě z těchto změn a jejich informačního pole mohou znalci a experti vyčíst informace o jeho průběhu a zúčastněných subjektech, které jsou důležité pro celkové hodnocení události. To vše za využití teoretických i praktických znalostí kriminalistické vědy a praktické činnosti, které se odrazily do poznatků o místě činu i do vypracovaných metod postupů a prostředků doporučených kriminalistikou. Na základě vyhodnocení takových informací může být následně objasněn trestný čin nebo může být zjištěno, že se o trestný čin nejedná. Z tohoto pohledu je důležité objasnit některé vybrané kriminalistické pojmy zásadní pro tuto práci. Mezi ně patří pojem:

- a) kriminalistika,
- b) místo kriminalisticky relevantní události,
- c) místo činu,
- d) místo trestného činu,
- e) kriminalistická stopa,
- f) ohledání.

Ad a) Kriminalistika. Pod pojmem „*kriminalistika*“ se obecně rozumí soubor speciálních metod, které umožňují objasňovat trestnou činnost. Je to také soubor teoreticky i vědecky ověřených metod, postupů a prostředků využívaných v tomto samostatném forenzním oboru. Součástí kriminalistické vědy je také kriminalisticko-praktická činnost, kterou vykonávají zejména policejní orgány a výsledky jejich činnosti pak využívají jiné orgány činné v trestním řízení (dále jen OČTŘ). Definice pojmu „*kriminalistika*“ v odborné literatuře není jednotná, lze najít více definic. Pro potřeby této práce byla vybrána tato: „*Kriminalistiku můžeme vymezit jako samostatný vědní obor, který zkoumá a objasňuje zákonitosti vzniku, zániku, vyhledávání, zajišťování, zkoumání a využívání kriminalistických stop, jiných soudních důkazů a kriminalisticky významných skutečností a vypracovává podle potřeb trestního zákona a trestního řádu*

*metody, postupy, prostředky a operace v zájmu úspěšného odhalování, vyšetřování a předcházení trestné činnosti.*¹

Z této definice lze dovodit, že:

- kriminalistika je samostatný vědní obor, ale i praktická činnost,
- zabývá se kriminalistickými stopami,
- spolupracuje s trestně procesními a jinými forenzními vědami,
- jejím cílem je odhalit trestnou činnost, zjistit jejího pachatele a působit preventivně na společnost.

Ad b) Místo kriminalisticky relevantní události (dále jen MKRU). Tento pojem je považován v policejní praxi za synonymum místo činu. Kriminalistika má za to, že MKRU jsou všechna místa, která jsou z hlediska kriminalistiky zajímavá. Mezi taková místa lze zařadit:

- místa trestných činů,
- místa dopravních nehod,
- místa sebevražd,
- místa pracovních úrazů,
- místa nešťastných náhod,
- místa průmyslových havárií,
- místa, kde působily přírodní živly,
- místa, na nichž byly spáchány přestupky.

Z výše uvedeného vyplývá, že MKRU jsou všechna místa, kde působily policejní orgány nebo jiné OČTŘ. Tyto orgány, které ve své činnosti využily poznatky kriminalistiky, na druhou stranu přinášejí kriminalistice zajímavé poznatky z těchto míst, z pravidla ve formě kriminalistických stop, kriminalistické dokumentace nebo protokolu o ohledání.

Ad c) Místo činu. Tento pojem je často spojován s pojmem „*místo trestného činu*“. Toto místo má nepochybně spojitost s místy, na nichž lze předpokládat, že došlo k protiprávní činnosti a OČTŘ, zde prováděly úkony důležité jak z hlediska trestního

¹ STRAUS, J., VAVERA, F. *Dějiny československé kriminalistiky slovem i obrazem II.: (od roku 1939 po současnost)*. Praha: Police History, 2005. s. 3. ISBN 80-86477-28-2.

práva, tak činnosti doporučené a vyžadované samotnou kriminalistickou vědou. Nejčastější činností OČTŘ, a zejména pak policejních orgánů, na „*místo činu*“ je ohledání tohoto místa, objektů, které se zde nacházejí, a také vyhledávání, zajišťování a dokumentace kriminalistických stop i výsledků činností OČTŘ na tomto místě. Mezi takováto místa lze zařadit:

- místo sebevraždy,
- místo náhlé úmrtí,
- místo vzniku pracovního úrazu,
- místo požáru apod.²

Předmětem kriminalistického poznání jsou tak všechny události, které vykazují určitý stupeň společenské škodlivosti a pro svůj škodlivý následek vyžadují, aby byly řádně policejními orgány prověřeny. Až následným prověřováním se zjistí, zda se jednalo o trestný čin či jinou událost, která nespadá do gesce policie. Z tohoto hlediska je nutné v rámci prověřování postupovat vždy tak, jako by se jednalo o trestný čin.³

V kriminalistické odborné literatuře se také uvádí, že „*místo činu*“ je začátkem a koncem kriminalisticky relevantní události a: „*Jedná se o vymezenou část prostoru, kde došlo k události zakládající podezření ze spáchání trestného činu, k jehož objasnění je zapotřebí ohledáním zjistit a zajistit objektivní informace o činu za účelem jeho objasnění.*“⁴

Kriminalistika pak místo činu rozděluje na:

- místo činu v užším slova smyslu,
- místo činu v širším slova smyslu.

V užším slova smyslu místem činu rozumíme konkrétní místo, kde byl trestný čin spáchán. V širším slova smyslu jsou místem činu všechna místa, u kterých existuje určitá souvislost mezi jednáním pachatele a spáchaným činem. Může se jednat o místo, kde pachatel uschoval věci, kterých se při činu neoprávněně zmocnil, kde se pachatel na čin připravoval, kde odhodil zbraň nebo náradí, které použil při páchaní trestného činu.

² VICHLENDÁ, M. *Kriminalistika II. díl*. Holešov: SPŠ MV v Holešově, 2003. s. 77.

³ PORADA, V. *Kriminalistika: (teorie, metody, metodologie)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. s. 273. ISBN 978-80-7380-490-9.

⁴ CHMELÍK, J. *Místo činu a znalecké dokazování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. s. 16. ISBN 80-86898-42-3.

Všechna tato místa mají význam pro řádné objasnění události, neboť se na nich mohou nacházet stopy, které zde pachatel zanechal. Toto dvojí pojetí pojmu „**místo činu**“ má svůj opodstatněný význam; pokud by se ohledávalo pouze místo dokonání činu, nemusely by se vyhledat a zajistit důkazní materiály, na základě kterých by bylo možno daný čin spolehlivě objasnit a usvědčit tak osobu pachatele. Místo činu má pro policejní orgány velký význam v tom, že bývá jediným zdrojem relevantních informací o prověřované události, čímž se zároveň stává jediným zdrojem kriminalistických stop a důkazů.⁵

Ad d) Místo trestného činu je v kriminalistice a v policejní praxi jedním z nejpoužívanějších slovních spojení. Je tomu proto, že Policie České republiky (dále jen PČR) má privilegované postavení být na místech, kde k trestnému činu došlo, jako první OČTŘ. Je to dáno tím, že policisté páchání trestné činnosti sami aktivně vyhledávají v rámci výkonu služby nebo jim tyto skutečnosti někdo oznámí.

Za „**místo trestného činu**“ se považuje zejména prostor, kde došlo k vlastnímu protiprávnímu jednání pachatele, avšak z pohledu práce policejního orgánu je nezbytné toto místo rozšířit o místa a objekty, které s konkrétním trestným činem (dále jen TČ) bezprostředně souvisejí. V policejní praxi pak takovými místy rozumíme místa, kde se pachatel na TČ připravoval, upravoval si nebo zhotovoval nástroje, kde čekal na oběť. Jde také o příchodovou a odchodovou trasu a místa, kam pachatel schoval lup, oběť nebo vražednou zbraň. V některých případech se místo činu a místo trestného činu překrývají. Jedná se o ty případy, ve kterých byl trestný čin spáchán na stejném místě, kde byly zajištěny všechny jeho stopy.⁶

„**Místo trestného činu**“ v současném kriminalistickém pojetí je vždy tvořeno materiálním prostředím a změnami, které v něm nastaly. Tyto změny je pak možné současnými vědeckými metodami, postupy a prostředky hodnotit. Zájem kriminalistiky o takové prostředí spočívá v tom, že se do něj za určitých podmínek odrážejí markanty jednání pachatele TČ a změny v tomto prostředí, které se v kriminalistice označují jako „**kriminalistické stopy**“. Takovéto změny musí na místě trestného činu vyhledat, zajistit a zadokumentovat policejní orgán nebo jím instruovaný odborník či znalec. Ti k tomu využívají jednu z mnoha kriminalistických metod, která je trestně procesním úkonem

⁵ VICHLENDÁ, M. *Kriminalistika II. díl*. Holešov: SPŠ MV v Holešově, 2003. s. 77.

⁶ CHMELÍK, J., BERVIDOVÁ, M. *Teoretické základy místa činu, znalecké činnosti a aplikační praxe*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2021. s. 19. ISBN 978-80-7408-222-1.

upraveným zák. č. 141/1969 Sb., trestní řád (dále jen TR), a která byla pojmenována „ohledání“.

Ad e) Kriminalistická stopa je pojem, který kriminalistika definuje jako: *„Určitou změnu v materiálním prostředí nebo ve vědomí člověka, která musí být v příčinné, časové nebo místní souvislosti s kriminalisticky relevantní událostí, musí trvat od svého vzniku alespoň do jejího zjištění a musí být zkoumatelná a vyhodnotitelná současnými kriminalistickými metodami a prostředky.“*⁷ Změny, které tyto tři základní podmínky nesplňují, nemohou být kriminalistickými stopami, protože je nelze s MKRU provázat.

Dále lze konstatovat, že: *„Jakákoliv kriminalisticky relevantní událost probíhá vždy v reálném světě. Není proto možné, aby existovala kriminalisticky významná událost, během níž by si jednotlivé objekty vzájemně nepředávaly informace, které se ke každému z nich vztahují. Např. vystřelená nábojnice předá informace o sobě jednotlivým funkčním částem zbraně a současně přebírá informace o funkčních částech zbraně, ze které byla vystřelena. Právě proto, že stopy jako odraz určitého jednání na místě činu vznikají zákonitě, bez vědomí a vůle člověka, je dána možnost spáchaný trestní čin objasnit a usvědčit pachatele.“*⁸

Hlavním úkolem policisty provádějícího ohledání místa činu je kriminalistické stopy vyhledat, správně zajistit, zadokumentovat a také odeslat k odbornému či znaleckému zkoumání, kde se provede jejich přesná klasifikace.⁹

Kriminalistika také uvádí, že každá kriminalistická stopa má svoji hodnotu a tyto hodnoty označujeme jako hodnotu:

- technickou,
- taktickou,
- procesní.

Technická hodnota kriminalistické stopy spočívá v možnosti zjištění a zajištění kriminalistických stop pro odborné zkoumání. Důležitou roli tu hraje kvalita a způsob

⁷ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. s. 55. ISBN 978-80-7380-869-3.

⁸ VICHLENDÁ, M. *Kriminalistika I. díl*. Holešov: SPŠ MV v Holešově, 2003. s. 18.

⁹ VICHLENDÁ, M. *Kriminalistika I. díl*. Holešov: SPŠ MV v Holešově, 2003. s. 22-23

zajištění stop. Čím kvalitněji je kriminalistická stopa zajištěna, tím vyšší je její technická hodnota a vhodnost pro její další odborné zkoumání a vyhodnocování. Je třeba dodat, že ne každá kriminalistická stopa má technickou hodnotu.

Taktická hodnota kriminalistické stopy je v tom, že zajištěné kriminalistické stopy z místa události jsou zdrojem informací. Jejich analýzou můžeme získat odpovědi na sedm základních kriminalistických otázek, což je důležité pro logické myšlení kriminalistů a jiných OČTŘ, kteří pomocí nich vytvářejí reálné kriminalistické verze. Obsah těchto informací je také důležitý pro plánování dalšího vyšetřování ve věci. Jistou taktickou hodnotu má každá kriminalistická stopa.

Procesní hodnota kriminalistické stopy spočívá v tom, že její informační hodnotu lze použít v trestním řízení jako důkazní materiál. Podmínkou je, že kriminalistická stopa musí být zjištěna, zajištěna, zadokumentována a vyhodnocena v souladu s TŘ tak, aby u účastníků trestního řízení nevznikla žádná důvodná pochybnost o tom, o jakou stopu se jedná, a ze kterého konkrétního místa činu pochází.

Ad f) Ohledání, přesněji „*ohledání místa činu*“, je jednou z kriminalisticko-praktických metod, která přispívá ke zjištění skutečného stavu na místě činu, k vyhledání a zajištění kriminalistických stop, a bývá využívána i při kriminalisticko-technickém zkoumání.¹⁰ Je důležité připomenout, že ohledání místa činu musí být provedeno v souladu s metodami, postupy a prostředky doporučenými kriminalistikou. Pokud má být využita pro další OČTŘ, musí být provedení této metody zcela v souladu s TŘ.

Co se týká definice této metody, bylo by možné jich uvést několik, ale pro potřeby této práce byla vybrána jedna z prvních definic, kde se uvádí toto: „*Ohledání je specifická kriminalistická metoda, kterou se na základě bezprostředního pozorování zjišťuje, zkoumá, hodnotí a dokumentuje materiální situace nebo stav objektů majících vztah k prověřované události za účelem jejího poznání a získání důkazů i dalších informací důležitých pro trestní řízení.*“¹¹

¹⁰ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. s. 47. ISBN 978-80-7380-547-0.

¹¹ PJEŠČAK, J. a kol.: *Kriminalistika*, Praha: Vydavatelství Naše vojsko nakladatelství a distribuce knih, 1986. s. 151. ISBN 28-079-86.

Lze tedy konstatovat, že „*ohledání místa činu*“ je i kriminalisticko-praktickou metodou. O její základy, metody, postupy i rozvoj se zasloužila kriminalistická věda ve spolupráci s kriminalistickou praktickou činností. Zároveň je také metodou trestně právní, která může přinést do řízení před soudem důkazy, na základě kterých, je podezřelá osoba uznána vinou z konkrétního trestného činu, ale jen tehdy, pokud byly dodrženy požadavky trestního práva.

2.1 Právní úprava *ohledání*

Jak je výše uvedeno, kriminalistická metoda „*ohledání*“, přesněji metoda „*ohledání místa trestného činu*“, je tak významná pro trestní řízení, že její provedení upravuje nejen kriminalistika, ale také TŘ. Proto může být také aplikována v policejní praxi při vyhledávání, zajišťování, dokumentaci a shromažďování kriminalistických stop nacházejících se na místě trestného činu.

Ohledání místa činu je tedy samostatný procesní úkon, který je vyhotovován a předkládán OČTŘ v podobě písemné jako „*protokol o *ohledání místa činu**“. Tato obligatorní forma dokumentace *ohledání místa činu* se řadí mezi listinné důkazy, a to dle ustanovení § 112 odst. 2, TŘ nazvané „*Věcné a listinné důkazy*“, kde je uvedeno, že: „*Listinnými důkazy jsou listiny, které svým obsahem prokazují nebo vyvracejí dokazovanou skutečnost vztahující se k trestnému činu nebo k obviněnému.*“¹²

Náležitosti sepsání protokolu o *ohledání místa činu* jsou pak blíže ustanoveny TŘ v § 55 „*Obecná ustanovení o sepsání protokolu*“, kde je přesně uvedeno, co musí protokol obligatorně obsahovat. Účel *ohledání místa činu* je v TŘ upraven v ustanovení § 113 „*Účel *ohledání* a protokol o něm*“, kde je uvedeno, že: „*Ohledání se koná, mají-li být přímým pozorováním objasněny skutečnosti pro trestní řízení.*“¹³

Kriminalistika pak požaduje, aby obsah protokolu o *ohledání místa činu* poskytl úplný a věrný obraz předmětu *ohledání*. Proto je nutné k *ohledání* přiložit kriminalistické fotografie nebo jinou obrazovou dokumentaci, náčrtky nebo plánky a jiné dokumentace vyhotovené policejním orgánem, kterými je zachycován průběh *ohledání místa činu*.

¹² ŠÁMAL, P. *Trestní řád: komentář*. 6., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. Beckova edice komentované zákony. s. 982. ISBN 978-80-7400-043-0.

¹³ ŠÁMAL, P. *Trestní řád: komentář*. 6., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. Beckova edice komentované zákony. s. 984. ISBN 978-80-7400-043-0.

Z tohoto důvodu ohledání místa činu považujeme za jeden ze způsobů, jak si mohou OČTŘ v trestním řízení opatřit důkazy, poznatky, reálné informace o prověřované či vyšetřované události, které lze uchovat do budoucnosti. Zde je na místě uvést, že vlastní metoda „*ohledání místa činu*“ byla kriminalistikou i trestním právem poměrně podrobně rozpracována a v současnosti „*ohledání místa činu*“ může zahrnovat např. následující formy ohledání, kterými jsou ohledání:

- a) místa činu,
- b) věci či předmětu,
- c) kriminalistické stopy,
- d) těla živé osoby,
- e) mrtvoly,
- f) zvířete,
- g) dokumentu a
- h) výpočetní techniky.

Uvedené druhy ohledání může policejní orgán provádět samostatně nebo souběžně jako komplex několika úkonů a činností na místě činu, a to zejména v případě prověřování závažné trestné činnosti. Jako příklad lze uvést ohledání místa činu vraždy. Ohledání takového místa je spojeno s prováděním téměř všech výše uvedených druhů ohledání a nelze vyloučit i tak specifický druh ohledání, jako je ohledání výpočetní techniky. Platí však kriminalistická zásada, že ohledání místa činu by se nemělo provádět opakovaně. To proto, že v období mezi prvním a opakovaným ohledáním může dojít k podstatné změně podmínek na místě činu, k zakrytí nebo zničení kriminalistických stop.

K právní úpravě ohledání místa činu je třeba také uvést, že oprávnění policejního orgánu provádět ohledání místa činu je upraveno rovněž v § 158 odst. 3 písm. d) TŘ, kde je uvedeno, že: „*K objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, opatřuje policejní orgán potřebné podklady a nezbytná vysvětlení a zajišťuje stopy trestného činu. V rámci toho je oprávněn, kromě úkonů uvedených v této hlavě, zejména provádět ohledání věci a místa činu.*“¹⁴

S ohledáním místa činu je úzce spojen pojem „*prvotní a neodkladný úkon*“. Tento pojem je rovněž definován v TŘ, a to v ustanovení § 160 odst. 4, kde se uvádí že:

¹⁴ ŠÁMAL, P. *Trestní řád: komentář*. 6., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. Beckova edice komentované zákony. s.1194. ISBN 978-80-7400-043-0.

„Neodkladným úkonem je takový úkon, který vzhledem k nebezpečí jeho zmaření, zničení nebo ztráty důkazu nesnese z hlediska účelu trestního řízení odkladu na dobu, než bude zahájeno trestní stíhání. Neopakovatelným úkonem je takový úkon, který nebude možno před soudem provést. V protokolu o provedení neodkladného nebo neopakovatelného úkonu je třeba vždy uvést na základě jakých skutečností byl úkon za neodkladný nebo neopakovatelný považován.“¹⁵

Přítom povahu neodkladného nebo neopakovatelného úkonu je vždy nutno posuzovat podle okolností konkrétního případu a aktuálního vývoje soudní praxe. Trestní soud je totiž také tím orgánem, který v konečné fázi rozhoduje o tom, jaký úkon je neodkladný nebo neopakovatelný.

Závěrem této části práce lze shrnout, že kriminalistika i TŘ vymezují, obsah pojmu ohledání, přesněji ohledání místa činu, k čemu slouží OČTŘ, kdy a proč se provádí, a jakou má mít obligatorní formu. Je jimi také upraven postup na místě činu a využitelné metody, postupy a prostředky, které jsou ze strany znalců a odborníků v tomto oboru dále rozpracovány a publikovány.

¹⁵ ŠÁMAL, P. *Trestní řád: komentář*. 6., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. Beckova edice komentované zákony. s.1277. ISBN 978-80-7400-043-0.

3 OHLEDÁNÍ MÍSTA ČINU – METODY, POSTUPY A PROSTŘEDKY

Každá nově vzniklá kriminalisticky relevantní událost (dále jen KRU) probíhá na určitém místě, v určitém čase a za určitých reálných podmínek. Průběh takové události vytváří v okolní materiální realitě změny, kriminalistické stopy. Ty obsahují informace, které ve svém souhrnu poskytují obraz o samotné události a jejím průběhu. Na základě takových informací může být následně poznán a objasněn trestný čin nebo může být naopak zjištěno, že se o trestný čin nejedná. Informace o události mohou být získávány zprostředkovaně z výpovědí svědků nebo přímým pozorováním změn, tedy ohledáním. Proto je ohledání místa činu, jak je výše uvedeno, v policejní praxi jednou z nejčastěji používaných kriminalistických metod.

3.1 Cíl a účel ohledání místa činu

Účelem ohledání místa činu je zjistit a zajistit co nejvíce informací o tom, co se na místě činu událo. K tomu policejní orgán při provádění ohledání místa činu využívá kriminalistické metody, postupy a prostředky, pomocí kterých zkoumá, hodnotí a dokumentuje místo činu, což umožňuje všem OČTŘ vytvořit si celkovou představu o prověřované události, jejím charakteru a mechanismu jejího vzniku. Proto mezi hlavní cíle ohledání místa činu, z pohledu policejní praxe, patří:

- přímé zkoumání místa činu s cílem zjistit mechanismus vzniku a průběhu prověřované události,
- vyhledání, správné zajištění a předběžné hodnocení kriminalistických stop a ostatních důkazů souvisejících s prověřovanou událostí,
- odhalení a následné usvědčení pachatele prověřované události,
- objasnění všech příčin, včetně motivu, které vedly pachatele ke spáchání prověřované události,
- získání základních informací o prověřované události, které jsou nezbytné pro tvorbu vyšetřovacích verzí,
- získání upotřebitelných poznatků potřebných pro organizaci a následnou realizaci operativně pátrací činnosti nebo pátrání po tzv. „*horké stopě*“.¹⁶

¹⁶ CHMELÍK, J. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. s. 15. ISBN 80-86898-36-9.

Účelem ohledání místa činu je také získat co nejpodrobnější odpovědi na sedm základních kriminalistických otázek, kterými jsou: „**KDO, CO, KDY, KDE, JAK, PROČ, ČÍM?**“

- **Kdo?** Odpovědí na tuto otázku OČTŘ chtějí zjistit, kdo vše byl na místě činu, kdo a co bude objasňovat, kdo se na tom bude podílet. Zásadní otázkou je, kdo trestný čin spáchal? Odhalení a následné usvědčení pachatele je jedním z hlavních úkolů policejního orgánu. K tomu jsou shromažďovány a analyzovány informace z ohledání, které v souhrnu mohou přispět k odhalení osoby pachatele.
- **Co?** Odpovědí na tuto otázku by mělo být zjištění, zda došlo ke spáchání trestného činu, nebo se o trestný čin nejedná. Čím více upotřebitelných informací policejní orgán ohledáním zjistí, tím jednodušší je určit, k čemu na místě ohledání došlo. Pokud je ohledání místa činu provedeno řádně a v souladu se základními zásadami kriminalistiky, může policejní orgán zjistit odpověď na tuto otázku již přímo na místě činu, pokud ne, pak k tomuto účelu policejní orgán vypracovává kriminalistické a vyšetřovací verze.
- **Kdy byl čin spáchán?** Pro objektivní posuzování trestného činu je velmi důležité znát dobu jeho spáchání. K určení doby spáchání trestného činu lze využít řadu informací, které jsou zjistitelné ohledáním místa činu. Jedná se např. o stav vodoměru či topných těles, datum na novinách, časopisech či korespondenci, stav různých potravin, posmrtné změny na těle oběti atd. Obecně platí, že čím delší je doba mezi spácháním činu a jeho ohledáním, tím těžší je získat upotřebitelné stopy vedoucí k objasnění skutku.
- **Kde byl čin spáchán?** Místo, kde čin vyšel najevo, nemusí být totožné s místem jeho spáchání, a proto je podstatné realizovat ohledání v širším okolí a zároveň věnovat pozornost negativním okolnostem. Je důležité vědět také to, že místo spáchání činu může mít vliv na právní kvalifikaci trestného činu.
- **Jak byl čin spáchán?** Jak ke spáchání trestného činu došlo, lze odvodit ze stop a informací získaných ohledáním místa činu. Tyto informace jsou schopny do jisté míry umožnit zrekonstruovat samotný průběh páčání trestného činu a stanovit případný „*modus operandi*“, který hraje významnou roli při odhalování a prověřování opakovaných nebo pokračujících trestných

činů. Typickým případem je objasňování trestných činů recidivistů, kde bývá „*modus operandi*“ prakticky totožný. U „*modu operandi*“ každý pachatel má svůj typický způsob páčání a tento styl se odráží i v činnosti na místě činu. Takovéto jednání bývá často typické pro pachatele majetkové trestné činnosti, kteří např. opakovaně provádějí krádeže vloupáním.

- **Proč byl čin spáchán?** Tedy zjištění „*motivu*“. Ke spáchání trestného činu pachatele zpravidla vede určitá pohnutka neboli motiv, tedy vnitřní přesvědčení pachatele spáchat trestný čin. Motiv je velmi složitou okolností a jeho objasnění pomáhá OČTŘ lépe pochopit důvod spáchání trestného činu. Motívem může být nenávisť, žárlivost, touha po penězích apod. Motiv lze na místě činu odvodit z řady stop nebo nás na něj mohou upozornit.
- **Čím byl čin spáchán?** Tedy nástroj nebo postup pachatele. Podle stop nalezených na místě činu lze odvodit jaké nástroje, předměty nebo zbraně byly použity ke spáchání trestného činu. Dle charakteru těchto předmětů si policejní orgán může vytvořit představu o osobě pachatele. Tyto informace je možné následně využít při stanovení užšího okruhu možných pachatelů.¹⁷

3.2 Subjekty a základní zásady ohledání místa činu

Trestně právně relevantní ohledání místa činu mohou provádět pouze OČTŘ, tedy kterýkoliv policejní orgán, státní zástupce nebo soud. Zpravidla však ohledání místa činu provádí policejní orgán a účast státního zástupce či soudce na ohledání místa činu bývá jen výjimečná. Ohledání místa činu může provádět také policista jako jednotlivec, jakožto policejní orgán u tzv. „*bagatelních případů*“, ale nejčastěji bývá ohledání místa činu prováděno skupinou policistů, kriminalistickými techniky nebo znalci. Aby ohledání místa činu bylo provedeno efektivně, musí být provedeno v souladu se základními zásadami kriminalistiky, jejichž účinnost je ověřena policejní praxí. Nedodržení těchto zásad může mít za následek neobjektivnost, neprůkaznost, což může vést k celkovému zmaření tohoto úkonu.¹⁸

¹⁷ CHMELÍK, J., BERVIDOVÁ, M. *Teoretické základy místa činu, znalecké činnosti a aplikační praxe*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2021. s. 39-41. ISBN 978-80-7408-222-1.

¹⁸ PORADA, V. *Kriminalistika: (úvod, technika, taktika)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. s. 235. ISBN 978-80-7380-038-3.

Za základní zásady ohledání místa činu se považují:

- a) řízení ohledání místa činu jedním vedoucím,
- b) neodkladnost ohledání místa činu,
- c) neopakovatelnost ohledání místa činu,
- d) nezastupitelnost ohledání místa činu.

Ad a) Řízení ohledání místa činu jedním vedoucím znamená v policejní praxi, že činnost každé výjezdové skupiny, která provádí ohledání místa činu, musí být dobře koordinována a organizována tak, aby každý prováděný dílčí úkon zapadal do celkové činnosti skupiny. Z tohoto důvodu má výjezdová skupina předem určeného vedoucího, který rozhoduje o činnosti všech policistů ve skupině a je přímo odpovědný za průběh a výsledek ohledání místa činu. Ostatní policisté, bez ohledu na funkci, hodnost a služební zařazení, jsou vedoucímu skupiny přímo podřízeni a jsou povinni řídit se jeho pokyny.

Ad b) Neodkladnost ohledání místa činu znamená, že ohledání místa činu musí být provedeno bezprostředně a neodkladně, co nejdříve po získání relevantní informace o tom, že došlo ke spáchání KRU, která má být prověřena. Policisté si samozřejmě uvědomují, že materiální situace na místě činu se může velmi rychle měnit vlivem času či povětrnostních podmínek nebo činností člověka. Ohledání místa činu může naplnit svůj účel pouze v případě, že je provedeno bez časového prodlení po vzniklé události. Čím delší je časové rozpětí mezi vznikem události a jejím ohledáním, tím více se může snižovat důkazní hodnota zjištěných informací, což má za následek ztížení prověřování události.

Ad c) Neopakovatelnost ohledání místa činu. Tato zásada zahrnuje poznání, že ohledání místa činu by mělo být vždy provedeno zodpovědně, důsledně a napoprvé. Policejní statistiky uvádějí, že se v současné době zvyšuje počet ohledání místa činu, na nichž se musí ohledání opakovat. Je to důsledek laxnosti, nezodpovědnosti a možná také nevzdělanosti policistů, kteří ohledání místa činu provádějí. Zkušení policisté vědí, že při opakovaném ohledání místa činu může být situace na místě činu odlišná než u prvotního ohledání. Je to dáno vlivem času, povětrnostních podmínek, ale také pohybem osob na místě ohledání. Při tom dochází k zániku kriminalistických stop nebo v opačném případě, ke vzniku nových stop, které s činem nijak nesouvisí. Pak hovoříme o negativních okolnostech na místě činu. Každé opakované ohledání místa činu značným způsobem

znehodnocuje a snižuje informační a důkazní hodnotu tohoto úkonu. Opakovaným ohledáním jsou také zpochybňovány výsledky předcházejícího ohledání místa činu.

Ad d) Nezastupitelnost ohledání místa činu. Jde o podstatnou zásadu, která se prolíná všemi již zmíněnými zásadami. V policejní praxi však bývá často podceňována a mezi policisty koluje klamná představa, že ohledání místa činu může být nahrazeno jiným úkonem, např. výsledkem svědků, rekonstrukcí či vyšetřovacím pokusem. Je nezbytné upozornit, že rekonstrukce a vyšetřovací pokus však vycházejí právě z informací a dokumentace získaných právě ohledáním místa činu. Co se týče výsledku svědků, tak tyto bývají často zkreslené vlastním pohledem vyslychané osoby, přesností či nepřesností paměťové stopy. Takto získané informace a důkazy nemohou zaručit přesný popis události na místě činu. Z těchto důvodů nelze ohledání místa činu nahradit žádným jiným procesním úkonem a informace, které mohou OČTŘ ohledáním získat, nelze získat nijak jinak.¹⁹

3.3 Metody ohledání místa činu

K zajištění efektivního postupu při aplikaci ohledání místa činu je důležité používat vhodné kriminalistické metody, postupy a prostředky, které umožní OČTŘ poznat všechna fakta o prověřované události. Okruh využívaných kriminalistických metod, postupů a kriminalisticko-technických prostředků je poměrně široký a není orientován pouze na metody smyslového poznání. Součástí těchto metod jsou i metody, které umožňují přesné zachycení objektivní skutečnosti na místě ohledání. V policejní praxi se při ohledání místa činu především uplatňuje dílčí metoda osobního pozorování, která je doplňována dalšími obecnými metodami, které kriminalistika využívá pro své činnosti. Mezi ně řadíme zejména metody, jakými jsou např. měření, popisování, fotografování atd.

¹⁹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 77-80. ISBN 978-80-7380-095-6.

Při ohledání místa činu jsou pak nejčastěji využívány tyto obecné kriminalistické metody:

- a) pozorování,
- b) měření,
- c) popisování,
- d) srovnávání.

Ad a) Pozorování je nejpoužívanější metodou ohledání místa činu. Pomocí této metody OČTŘ provádějící ohledání místa činu bezprostředně zkoumá místo události za využití svých smyslových orgánů. Jedná se o cílevědomé vnímání jevů a procesů, které směřuje k odhalení důležitých souvislostí pozorované události. Metodu pozorování lze uplatnit jak při komplexním pozorování celkové materiální situace na místě, tak při pozorování vybraného objektu.

Ad b) Měření je metoda, kterou při ohledání místa činu policejní orgány využívají k vyjádření a záznamu měřitelných vlastností ohledávaných míst a objektů. Můžeme ji využít také při měření charakteristických znaků nebo při zaměřování vzájemné polohy jednotlivých objektů na místě činu. Zjištěné hodnoty bývají vyjádřeny číselně v měrných jednotkách. Pokud je měření provedeno správně, umožňuje tato metoda přesně zachytit místo události a vzájemnou polohu stop a objektů. Mezi nejpoužívanější metody měření patří:

- **Pravoúhlá metoda** – poloha objektů se zaměřuje od různě položených úseček např. od okraje vozovky, případně od prodloužené spojnice dvou pevných bodů, z nichž se pomocí pravých úhlů postupně zaměřují jednotlivé objekty. Tato metoda měření je nejpoužívanější, a to z toho důvodu, že je jednoduchá, nenáročná na vybavení a při dodržení základních pravidel měření je velice přesná.
- **Metoda protínání** – u této metody se poloha objektů zaměřuje tak, že si zvolíme dva pevné body v terénu, které označíme jako výchozí bod měření a pomocný bod měření. Vzdálenost mezi těmito dvěma body změříme a poté z jednotlivých bodů zaměříme objekt. Prakticky tak vytváříme trojúhelník. Použitím této metody můžeme rychle překonat velké vzdálenosti i obtíže při měření objektů na špatně dostupných místech.

- **Trojúhelníková metoda** – tato metoda se nejčastěji používá při zakreslování a vyměřování křižovatek nebo zataček při ohledání dopravních nehod. U této metody postupujeme tak, že zvolíme výchozí bod měření a daný prostor pokryjeme soustavou trojúhelníků, u kterých vždy změříme jednotlivé strany.²⁰

Ad c) Popisování je obecnou kriminalistickou metodou, která slouží k zachycení a zaznamenání viditelných charakteristických vlastností pozorovaných a zkoumaných objektů nebo situace. Při ohledání místa činu je tato metoda využívána k zachycení významných skutečností, které jsou důležité pro další zkoumání prověřované události.

Ad d) Srovnávání je metoda, která je založena na vzájemném porovnávání dvou a více objektů mezi sebou. Srovnávací metoda má při ohledání místa činu mnohostranné využití, a to především v tom, že umožňuje srovnávat nejen materiální objekty nebo stopy nacházející se na místě činu, ale také informace obsažené v těchto stopách.²¹

3.4 Taktika ohledání místa činu

Ohledání místa činu je ucelený, logicky probíhající proces na místě činu, který se řídí kriminalistikou vypracovanými a ověřenými metodami, postupy a doporučeními. Kriminalistická taktika doporučuje, aby policejní orgány využily následující fáze ohledání místa činu, kterými jsou:

- a) orientační ohledání místa činu,
- b) detailní ohledání místa činu,
- c) závěr ohledání místa činu.

Ad a) Orientační ohledání místa činu se doporučuje provádět z jednoho místa, proto se mu také někdy říká statické ohledání. Na jeho začátku je vhodné pořídit několik orientačních a celkových fotografií zachycujících počáteční stav místa činu v dosud nezměněném stavu. Cílem tohoto orientačního ohledání je získat základní přehled o situaci na místě, kde bude ohledání prováděno. Na základě orientačního ohledání

²⁰ KUDLIČKA L., PŘADKA M. *Ohledání místa činu*. Brno: ÚPVSP, VZ Brno, 2019. s. 46-48.

²¹ CHMELÍK, J., BERVIDOVÁ, M. *Teoretické základy místa činu, znalecké činnosti a aplikační praxe*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2021. s. 42-43. ISBN 978-80-7408-222-1.

vedoucí výjezdové skupiny následně stanoví rozsah a nejvhodnější způsob ohledání a dále poslušnost ohledání s přihlédnutím k již provedeným prvotním úkonům.

Ad b) Detailní ohledání místa činu se provádí poté, co je stanoven rozsah a způsob ohledání. V praxi se uplatňují čtyři základní způsoby detailního ohledání, mezi které patří ohledání koncentrické, excentrické, frontální a rajónové. Detailní ohledání místa činu, za něž odpovídá vedoucí výjezdové skupiny, se provádí ve spolupráci s kriminalistickým technikem. Ten vstupuje na místo ohledání jako první, neboť je zodpovědný za vyhledání a zajištění věcí a stop. Cílem této fáze je podrobně ohledat, popsat a zdokumentovat ohledávaný prostor a všechny kriminalisticky relevantní objekty. Cílem je také vyhledat a zajistit všechny kriminalistické stopy, které se na místě nacházejí. Stopy a věcné důkazy se zajišťují pečlivě a s rozvahou, aby si uchovaly svoji kriminalistickou hodnotu. Vlastní ohledání místa činu by se mělo provádět důkladně a důsledně podle předem zvoleného postupu, tak aby byly ohledány všechny části místa činu a žádná jeho část nebyla vynechána. Jednotlivé stopy pak musí být označeny pořadovými čísly a jejich označení a druh se zaznamenává a dokumentuje za využití polo-detailních a detailních fotografií s přiloženým měřítkem ke stopě. Dále se dokumentují za využití videozáznamu, náčrtků nebo audio záznamu. Během ohledání místa se provádí podrobný soupis vyhledaných a zajištěných stop. Po návratu na základnu se vyhotovuje plánec místa činu a stopy se odesílají na vhodná expertizní zkoumání.

Ad c) Závěr ohledání místa činu slouží především k vyhodnocení postupu a výsledků ohledání místa činu. Kontroluje se, zda všechny prostory a objekty důležité z hlediska ohledání nebyly opomenuty. Zároveň policejní orgány dokončují veškeré dokumentace pořízené na místě činu, zejména fotografickou dokumentací a náčrtek. Byl-li vyhotoven na místě činu protokol o ohledání místa činu, pak je nutné zajistit podpisy zúčastněných osob. Dále se zjišťuje, zda byly zajištěné kriminalistické stopy zabaleny k odvozu, pokud se tak nestalo, vhodně se zabalí. Součástí této fáze je i zabezpečení majetku poškozených osob proti následnému poškození nebo odcizení.²²

²² STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 89-90. ISBN 978-80-7380-095-6.

3.5 Způsoby ohledání místa činu

Policista, který je odpovědný za provedení ohledání, si sám zvolí způsob ohledání na základě vlastního uvážení, a to s přihlédnutím k okolnostem na místě činu a závažnosti případu. Vždy záleží na tom, co je předmětem ohledání místa činu a jaký bude rozsah ohledání. Jak již bylo výše uvedeno, v policejní praxi jsou používány čtyři základní způsoby ohledání místa činu:

- a) koncentrický,
- b) excentrický,
- c) frontální,
- d) rajónový.

Ad a) Koncentrický způsob ohledání je nejčastěji využívaným způsobem ohledání v policejní praxi. Tento způsob ohledání místa činu se provádí po spirále. Ohledání se zahajuje na okraji místa činu, kterým bývá vstup do ohledávaného prostoru, označuje se jako „*výchozí bod ohledání*“ a postupuje se směrem k jeho středu. Tento způsob ohledání se většinou používá při ohledávání domů, bytů nebo místností při majetkové trestné činnosti např. při krádeži vloupáním apod.

Ad b) Excentrický způsob ohledání je opakem koncentrického způsobu ohledání. I zde se postupuje v ohledání po spirále, ale tentokrát od středu místa činu k jeho okraji. Využívá se nejčastěji u násilných trestných činů, při kterých se na místě činu nachází mrtvola. Za výchozí bod ohledání se zpravidla volí místo, kde se nachází mrtvola nebo bezprostřední místo kolem ní a postupuje se k okrajům ohledávaného prostoru.

Ad c) Frontální způsob ohledání se používá v rovinném a přehledném terénu, zejména při ohledání místa letecké či jiné velké havárie nebo na místech, na kterých jsou kriminalistické stopy rozprostřeny ve velkém prostoru (les) a mají být teprve nalezeny. Tento způsob ohledání se provádí v rojnici a postupuje se od jedné hranice místa ohledání k druhé (zprava doleva nebo opačně) nebo také mohou jít dvě skupiny proti sobě.

Ad d) Rajónový způsob ohledání je využíván při ohledávání především velmi členitého a nepřehledného terénu. Místo ohledání je pak rozděleno do více sektorů, které jsou ohledávány samostatně. Rajónový způsob ohledání je pak v jednotlivých sektorech kombinován s koncentrickým nebo excentrickým způsobem ohledání.

Závěrem této kapitoly lze uvést, že ať policista odpovědný za ohledání místa činu zvolí jakýkoliv z výše uvedených způsobů ohledání, platí zde zásada, že zvolený směr ohledání se nemění, aby nedošlo k opomenutí ohledání některé z částí ohledávaného místa. Dále je potřeba, aby se ohledání provádělo podrobně, důkladně a ve vzájemných souvislostech. Zároveň platí kriminalistická zásada, ze které vyplývá, že nalezení průkazných kriminalistických stop nebo určitých předmětů svědčících o osobě pachatele anebo přiznání podezřelého, nesmí vést k tomu, že další postup při ohledání bude ryze formální.²³

²³ CHMELÍK, J. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 16. ISBN 80-86898-36-9.

4 KRIMINALISTICKÁ DOKUMENTACE – METODY ZACHYCUJÍCÍ POSTUP A VÝSLEDKY OHLEDÁNÍ

Kriminalistická dokumentace je prostředkem fixace výsledků dějů, které se v minulosti staly a které v materiálním prostředí zanechaly svůj odraz. Aby ohledání místa činu mělo svoji důkazní hodnotu a obstálo jako důkaz v trestním řízení, musí být jeho výsledky náležitě zafixovány a při tom musí policejní orgány dodržet podmínky pro dokumentaci stanovené TŘ. Kriminalistická dokumentace totiž musí umožnit jiným OČTŘ jejím studiem získat názornou a správnou představu o situaci na místě činu v době jeho ohledání.²⁴

Kriminalistická literatura k tomu uvádí následující: „*Kriminalisticko-technická dokumentace tedy pomocí prostředků fixace vyjadřuje průběh a výsledek vyšetřované události a zjištění všech relevantních skutečností na místě této události. Jedná se o popis provedené činnosti s celkovým obrazem situace místa vyšetřované události a také vlastností, stavu a znaků jednotlivých prvků, a to formou stanovenou zákonem a za použití nejvhodnějšího a optimálního systému metod kriminalistické praktické činnosti.*“²⁵

Význam kriminalistické dokumentace, která byla získána během ohledání místa činu, spočívá zejména v tom, že:

- zachycuje a uchovává situaci takovou, jaká při ohledání na místě činu byla před, při a po ohledání místa činu, včetně zachycení všech vyhledaných stop a jiných věcných důkazů, které souvisejí s MKRU,
- v souhrnu slouží jako důkaz k usvědčení osoby pachatele,
- je vodítkem pro tvorbu vyšetřovacích verzí a dalších postupů vyšetřování,
- OČTŘ, které se samy nezúčastnily ohledání místa činu, poskytuje obraz o tom, jaká byla situace na místě činu, jak pachatel postupoval a jednal,
- informace, které dokumentace o ohledání místa činu poskytuje, jsou využity jako podklad pro provedení rekonstrukce, проверки na místě nebo vyšetřovacího pokusu.

²⁴ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 91. ISBN 978-80-7380-095-6.

²⁵ CHMELÍK, J. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 61. ISBN 80-86898-36-9.

Dokumentace ohledání místa činu musí obsahovat jen objektivně zjištěné skutečnosti bez jakýchkoliv úvah či domněnek policejního orgánu provádějícího ohledání. Za obsahovou část dokumentace vždy odpovídá policista provádějící ohledání místa činu. Kriminalistický technik odpovídá jen za kvalitu provedení technických úkonů a zpracování kriminalistické dokumentace.²⁶

4.1 Základní zásady kriminalistické dokumentace

Aby stopy a důkazy, které byly zajištěny při ohledání místa činu, měly v trestním řízení odpovídající důkazní hodnotu, je potřeba, aby byly tyto získané kriminalistické stopy náležitě zadokumentovány. K zabezpečení správného a efektivního provedení dokumentace je důležité dodržovat základní zásady zpracování. Jedná se o tyto zásady:

- a) včasnost, trvalost a nenahraditelnost dokumentace,
- b) objektivnost dokumentace,
- c) účinnost použitých dokumentačních metod,
- d) úplnost a komplexnost zpracované dokumentace.

Ad a) Včasnost, trvalost a nenahraditelnost dokumentace. Kriminalistickou dokumentaci je nutné provést co nejdříve po zahájení ohledání a pokračovat v ní průběžně, jak ohledání místa činu postupuje. To proto, že materiální prostřední na místě události se mění, což je dáno činností policejních orgánů na místě ohledání, ale také vlivem klimatických podmínek a jiných přírodních procesů, ale i nechtěnou činností dalších osob. Včasně provedená dokumentace má největší informační a důkazní hodnotu. Kriminalistickou dokumentaci nelze nahradit žádným jiným procesním úkonem.

Ad b) Objektivnost dokumentace. Každá kriminalistická dokumentace musí vždy obsahovat pouze objektivní skutečnosti, které byly zjištěny při ohledání místa činu. Dokumentace musí být zpracovávána bez subjektivních odhadů policistů, bez jejich úvah či domněnek. V opačném případě by se dokumentace stávala zkreslenou, čímž by klesla nejen její informační, ale také důkazní hodnota.

Ad c) Účinnost použitých dokumentačních metod. Kriminalistika sama vyvinula různé metody dokumentace nebo je převzala z jiných oborů lidské činnosti. K tomu doporučila využít ověřené postupy a prostředky, které mohou policejní orgány

²⁶ VICHLENDÁ, M. *Kriminalistika II. díl*. Holešov: SPŠ MV v Holešově, 2003. s. 85-86.

využívat. Důležité je, aby policejní orgán provádějící dokumentaci místa činu zvolil vhodný a účinný způsob dokumentace s přihlédnutím k okolnostem prověřované události či druhu ohledávaného místa.

Ad d) Úplnost a komplexnost zpracované dokumentace. Při zhotovování kriminalistické dokumentace ohledání místa činu musí policejní orgán vyhotovit dokumentaci tak, aby byla celkově přehledná a srozumitelná. Kriminalisticky významné skutečnosti dokumentujeme detailně, u méně důležitých skutečností postačí i méně detailní dokumentace a u zcela nepodstatných skutečností, které nijak nesouvisí s prověřovanou události, je možné dokumentaci vynechat.²⁷

4.2 Druhy kriminalistické dokumentace

OČTŘ při provádění ohledání místa činu využívají různé kriminalistické metody a způsoby dokumentace, jejichž účinnost je prokazatelně odzkoušena policejní i kriminalistickou praxí. OČTŘ při ohledání místa činu vždy samy volí vhodný způsob dokumentace dle druhu a způsobu dokumentovaného objektu nebo prostoru. V policejní praxi rozeznáváme tyto druhy dokumentace:

- a) protokol o ohledání místa činu,
- b) fotografická dokumentace,
- c) videodokumentace,
- d) náčrtek,
- e) plánec.

Při dokumentování stejné události různými druhy kriminalistické dokumentace se nejnázorněji zachytí její průběh a dosažené výsledky. Protokol o ohledání místa činu bývá velmi výstižný, ale v případě, že je v něm zaznamenáváno velké množství detailů, může se stát pro svoji obsáhlost nepřehledný. Proto se při dokumentování události využívá více druhů kriminalistické dokumentace, které se navzájem doplňují.²⁸

²⁷ CHMELÍK, J., BERVIDOVÁ, M. *Teoretické základy místa činu, znalecké činnosti a aplikační praxe*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2021. s. 72. ISBN 978-80-7408-222-1.

²⁸ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. s. 289-290. ISBN 978-80-7380-869-3

Ad a) Protokol o ohledání místa činu je základní a také obligatorní formou kriminalistické dokumentace. V něm jsou slovním popisem zachyceny výsledky ohledání získané smyslovým vnímáním osoby provádějící dokumentaci místa činu.²⁹

Protokol musí být úplný, přesný, objektivní a hlavně srozumitelný. Má také přesně stanovenou formu, a to písemnou. Zároveň je nutno připomenout, že se skládá ze tří částí, a to části úvodní, popisné a závěrečné.³⁰

Pokud protokol o ohledání místa činu nelze vypracovat na místě události, můžeme protokol sepsat i později, a to na základně PČR. To umožňuje ustanovení § 55 TR, které uvádí, že: „*O každém úkonu trestního řízení se sepíše protokol, a to zpravidla při provádění úkonu nebo bezprostředně poté.*“³¹

Samotné zpracování protokolu o ohledání místa činu musí být jasné a přehledné. Je třeba se vyvarovat nepřesných výrazů (např. opodál, blízko, nedaleko, těsně, kousek dál apod.), které mohou vytvářet nesprávné představy o místě činu.

Ad b) Fotografická dokumentace je jedním z možných druhů obrazové dokumentace místa činu. Je nepostradatelnou součástí protokolu o ohledání místa činu a vhodně doplňuje topografické dokumentace a protokol. Fotografická dokumentace zobrazuje a trvale zachycuje místo činu a jeho části, přítomnost a rozmístění předmětů, kriminalistických stop na daném místě a také výslednou činnost policejních orgánů. Dokumentační fotografie musí splňovat tyto požadavky:

- poskytnout představu o umístění místa činu a o celkové situaci na něm,
- fixovat zkoumanou situaci se všemi potřebnými detaily, včetně jejich rozmístění a prostorových vztahů, a pokud možno i v původním stavu,
- poskytnout představu o velikosti a rozměrech dokumentovaného prostoru, na něm nalezených objektů a stop,
- eliminovat ze snímku všechny objekty a subjekty, které v době spáchání činu na místě nebyly.³²

²⁹ MUSIL, J., *Kriminalistika*. 4. vydání. Praha: Naše vojsko, 1990. s. 196. ISBN 80-206-0094-9.

³⁰ VICHLENDÁ, M. *Kriminalistika II. díl*. Holešov: SPŠ MV v Holešově, 2003. s. 86-87.

³¹ ŠÁMAL, P. *Trestní řád: komentář*. 6., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. Beckova edice komentované zákony. s. 374. ISBN 978-80-7400-043-0.

³² CHMELÍK, J., BERVIDOVÁ, M. *Teoretické základy místa činu, znalecké činnosti a aplikační praxe*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2021. s. 76-77. ISBN 978-80-7408-222-1.

Při pořizování fotografické dokumentace se v současné době nejčastěji využívá digitální fotografický přístroj, který umí i videozáznam. U fotografické dokumentace pořízené digitálním přístrojem musí být vždy možné prokázat věrohodnost pořízených digitálních fotografických dat a zároveň je nutné zajistit jejich uložení na pevné i externí disky, což je důležité pro jejich archivaci. Zároveň je nezbytné zajistit, aby nemohlo dojít k jejich ztrátě, poškození či zničení.

Postup při pořizování fotografické dokumentace má svá pravidla. Nejdříve je zachycováno místo, objekt nebo prostor v návaznosti na jeho okolí, k čemuž slouží orientační fotografie. Dále se fotograficky fixuje celková situace na místě v původním stavu tak, jak byla policejním orgánem zjištěna po příjezdu na místo, tedy zachycuje situaci na místě ohledání. Po začátku ohledání se fotograficky dokumentují jednotlivá místa, předměty a stopy na místě ohledání a také a jejich vzájemné pozice. Následně se detailně zachycují jednotlivé stopy a předměty, které se fotografují s přiloženým číslem a měřítkem.

Po provedeném podrobném ohledání místa činu a číselném označení jednotlivých stop se pořizuje celková přehledná fotografie místa, která nám zachycuje veškeré předměty, stopy včetně jejich číselného označení a jejich vzájemné umístění v prostoru. Pro kriminalistickou fotografickou dokumentaci je možné využít různé druhy dokumentačních fotografií, mezi něž lze zařadit fotografie:

- orientační,
- celkově situační,
- polodetailní,
- detailní,
- celkově přehlednou.³³

Ad c) Videodokumentace představuje další druh obrazové dokumentace. Jeho největší předností je, že autenticky, efektivně a věrohodně zaznamenává průběh dokumentované události, a to v těch nejmenších detailech, které nemusejí být v prvopočátku viditelné. Videodokumentace je určena k tomu, aby doplnila a dokreslila skutečnosti zachycené protokolem. Z informačního hlediska jde o nejpřesvědčivější

³³ CHMELÍK, J. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 64. ISBN 80-86898-36-9.

formu dokumentace. V policejní praxi je videozáznam používán stále častěji, a to i přes jeho poměrně vysoké nároky na zpracování.

Osoba pověřená provedením videodokumentace se před samotným provedením musí důkladně seznámit se situací na místě činu a spolu s policistou odpovědným za ohledání místa činu poté zvolí nejvhodnější postup. Posuzuje se celková situace na místě činu, zejména počasí a rušivé jevy, které by mohly ovlivnit kvalitu videodokumentace. Při provádění videodokumentace se postupuje obdobně jako při fotografické dokumentaci. Nejprve se zachytí celková situace na místě činu ještě před zahájením ohledání, dále se postupuje jednotlivými objekty a zabírají se jednotlivé předměty, stopy včetně jejich poloh. Na konci videodokumentace se pořídí celkové přehledné záběry. Na záběrech se nesmí objevovat předměty, které se zde předtím nenacházely. Videodokumentace se při natáčení doplňuje komentářem.

Aby mohla být videodokumentace použita jako důkaz v trestním řízení, musí splňovat všechny formální náležitosti dané TŘ pro protokol. Videodokumentaci podobně jako protokol rozdělujeme do tří částí, a to na část úvodní, popisnou a závěrečnou.³⁴

Ad d) Náčrtek místa činu je druhem topografické dokumentace, pro který je typické grafické zobrazení místa ohledání v přibližném měřítku ke skutečnosti. Náčrtek je tvořen během probíhajícího ohledání, a proto bývá zpravidla zpracováván rukou. Zakreslují se do něj objekty, předměty a stopy tak, jak jsou při ohledání zjišťovány.

Při kreslení náčrtku se postupuje tak, že nejdříve se zakreslí celé místo činu v jeho obrysech, poté se zvolí a zakreslí výchozí bod, popřípadě pomocný bod měření. Následně se do náčrtku doplňují podrobnosti a rozměry. Náčrtek se vždy orientuje na sever, a tento směr se zjistí za pomoci kompasu, busoly nebo aplikace. Vzdálenosti, ve kterých byly vyhledány od výchozího a pomocného bodu měření se kótují a číselně vyznačují v metrické míře. Zakreslují se pouze informace, které mají souvislost s účelem, pro který je dokumentace pořizována. Objekty, předměty a stopy se do náčrtku zakreslují a označují číselně tak, aby byly shodné s protokolem o ohledání místa činu a fotodokumentací.

³⁴ VICHLENDÁ, M. *Kriminalistika I. díl*. Holešov: SPŠ MV v Holešově, 2003. s. 134.

Náčrtek policejnímu orgánu slouží jako základní podklad pro zpracování plánu nebo plánek u méně závažných případů zcela nahrazuje.³⁵

Náčrtek bývá součástí, respektive přílohou, protokolu o ohledání místa činu, a proto musí obsahovat základní údaje o případu, tedy název události, označení útvaru policie, číslo spisu, místo, datum, čas a podpisové doložky.

Podle okolností případu rozlišujeme tyto druhy náčrtků:

- orientační, který zachycuje teritoriální umístění prostoru ohledání s nejbližším okolím, včetně přístupových cest,
- situační, který umožňuje zachycení objektů, které objasňují situaci na místě události, napadený objekt, důležité stopy a jejich prostorové umístění,
- polo-detailní a detailní náčrtek, zobrazují menší úseky místa ohledání nebo jednotlivé objekty, předměty, stopy a jejich prostorové umístění.³⁶

Ad e) Plánek je dalším druhem kriminalistické topografické dokumentace. Defacto jde o geometricky zmenšený obraz místa události, který je vytvořen ve stanoveném měřítku. V plánu je měřítko uváděno číselně např. 1:100, 1:1000 atd. Užívané zmenšení by mělo být dělitelné deseti nebo stem, při použití velkého měřítka také pěti. Jako podklad pro zhotovení plánu slouží náčrtek místa činu. Zpravidla se plánek vytváří až dodatečně na základně za použití rýsovacích pomůcek nebo speciálních programů pro tvorbu plánků.

Stejně jako u náčrtku i u plánu lze rozlišit čtyři druhy plánků, tj. orientační, situační, polo-detailní a detailní. Označení stop a objektů v plánu musí být totožné s ostatními formami dokumentace. K jejich značení se používají smluvené značky, které se popisují ve vysvětlivkách, jež musí být čitelné. Plánek také musí obsahovat stejné náležitosti, které se uvádějí na náčrtku. Vzhledem k tomu, že vypracování plánu bývá složité a časově náročné, používá se především u závažných trestných činů, jako jsou vraždy apod.³⁷

³⁵ CHMELÍK, J. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 73-74. ISBN 80-86898-36-9.

³⁶ STRAUS, J., *Kriminalistická technika*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. s. 422. ISBN 978-80-7380-409-1.

³⁷ CHMELÍK, J., BERVIDOVÁ, M. *Teoretické základy místa činu, znalecké činnosti a aplikační praxe*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2021. s. 75. ISBN 978-80-7408-222-1.

5 VÝZKUM VYUŽITÍ KRIMINALISTICKÉ METODY OHLEDÁNÍ MÍSTA ČINU NA VYBRANÉM ODDĚLENÍ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

Vybraným oddělením PČR je v tomto případě Obvodní oddělení policie Vranov nad Dyjí (dále jen OOP Vranov nad Dyjí), které spadá pod Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje, Územní odbor Znojmo. OOP Vranov nad Dyjí je menší, patnácti členné oddělení, které se řadí mezi základní útvary služby pořádkové policie PČR.

Rozsah činnosti tohoto oddělení je stanoven zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky a resortními předpisy. Mezi základní úkoly patří zejména ochrana bezpečnosti osob a majetku, zajišťování veřejného pořádku, dohled nad bezpečností a plynulostí silničního provozu, přijímání, evidování a prošetřování oznámení, plnění úkolů ve správním, přestupkovém a trestním řízení. Jedním z procesních úkonů trestního řízení je i ohledání místa činu.

Za účelem zjištění, jak bývá kriminalistická metoda ohledání místa činu využívána v podmínkách OOP Vranov nad Dyjí, byl proveden kvalitativní výzkum formou řízeného polostrukturovaného rozhovoru s jedním z policistů tohoto útvaru. Informace získané tímto výzkumem byly následně srovnány a komplexně vyhodnoceny s informacemi získanými výzkumem na vybraných útvarech policie, Územního odboru Znojmo.

5.1 Cíl výzkumu

Cílem tohoto kvalitativního výzkumu je získat informace o využívání kriminalistické metody ohledání místa činu v podmínkách OOP Vranov nad Dyjí z oblasti samotné aplikace této kriminalistické metody, jejich jednotlivých komponent a z oblasti připravenosti a vybavenosti tohoto útvaru tak, aby zjištěné informace mohly být dále srovnány a komplexně vyhodnoceny s informacemi získanými kvalitativním výzkumem na vybraných útvarech policie, Územního odboru Znojmo.

5.2 Metoda výzkumu

Pro praktickou část této bakalářské práce byla zvolena kvalitativní metoda výzkumu. Ta umožňuje hlubší poznání zkoumané problematiky na základě vlastních

postojů a zkušeností dotazovaných subjektů. Pro sběr dat byla badatelem využita forma řízeného polostrukturovaného rozhovoru, která badateli do jisté míry umožňuje korigovat směr, kterým se rozhovor bude ubírat, a dále badateli umožňuje odklonit se od předpřipravených otázek a v reakci na odpověď dotazovaného subjektu se zabývat tím, co v dané chvíli považuje za důležité. Řízený polostrukturovaný rozhovor byl založen na vzájemné verbální komunikaci mezi badatelem a dotazovaným subjektem. Dotazovanému subjektu bylo postupně položeno 8 hlavních, předem stanovených, otevřených otázek, což umožnilo dotazovanému subjektu dostatečně vyjádřit svůj názor na položenou otázku. Dotazovaný subjekt byl badatelem před zahájením rozhovoru řádně informován o tom, že účast na rozhovoru je zcela dobrovolná, anonymní a informace získané tímto rozhovorem budou sloužit pouze pro tvorbu této bakalářské práce a nebudou jiným způsobem zneužity.

5.3 Řízený polostrukturovaný rozhovor s policistou OOP Vranov nad Dyjí

Dotazovaným subjektem je v tomto případě policista z OOP Vranov nad Dyjí s 36letou policejní praxí, zařazený na skupině dokumentace nápadu trestné činnosti. Pro lepší orientaci jsou hlavní otázky položené badatelem označeny H1 – H8, odpovědi na hlavní otázky O1 – O8. Podotázky jsou pak označeny písmenem D a přiřazenou číslicí podle počtu podotázek, obdobně jsou pak označeny odpovědi na podotázky, které jsou označeny písmenem P a přiřazenou číslicí.

H1: Provádí policisté Vašeho útvaru ohledání místa činu?

O1: *„Ano, OOP Vranov nad Dyjí spadá mezi základní útvary služby pořádkové policie a jedním z našich úkolů je i dokumentace trestné činnosti, při které běžně provádíme ohledání místa činu, přesněji míst trestných činů.“*

D1: Všichni policisté Vašeho útvaru provádí ohledání místa činu nebo jen vybraní policisté?

P1: *„Ano, ohledání místa činu provádí všichni policisté našeho útvaru.“*

H2: Jaký způsob ohledání místa činu na Vašem útvaru využíváte nejčastěji?

O2: *„Nejčastěji využíváme koncentrický způsob ohledání místa činu.“*

D1: Využíváte i jiné způsoby ohledání místa činu?

P1: *„Občas využíváme excentrický způsob ohledání místa činu, a to v případech násilné trestné činnosti, jiné způsoby ohledání nevyužíváme.“*

H3: Kdo při realizaci ohledání místa činu provádí zajišťování kriminalistických stop?

O3: *„K zajišťování kriminalistických stop je primárně určen kriminalistický technik.“*

H4: Setkali jste se na Vašem útvaru se situací, kdy nebylo možné zajistit přítomnost kriminalistického technika?

O4: *„Ano, občas se s touto situací setkáváme.“*

D1: Jak v těchto situacích postupujete?

P1: *„Snažíme se kriminalistické stopy zajistit i bez přítomnosti kriminalistického technika. Naše možnosti jsou však z velké části omezeny technikou, kterou máme na našem útvaru k dispozici.“*

D2: Jakým způsobem kriminalistické stopy zajišťujete?

P2: *„Fotograficky nebo pokud to jde, tak in natura.“*

H5: Myslíte si, že je Váš útvar dostatečně vybaven vhodnými kriminalistickými pomůckami pro řádné zajištění kriminalistických stop?

O5: „*Ne.*“

D1: Jaké kriminalistické pomůcky máte na Vašem útvaru k dispozici?

P1: „*Ve výbavě oddělení máme k dispozici pouze fotoaparát, videokameru, měřítka, čísla, ochranné rukavice a obleky.*“

D2: Žádné speciální vybavení jako je třeba sada na zajišťování daktyloskopických stop tedy k dispozici nemáte?

P2: „*Ne, k dispozici máme jen základní pomůcky.*“

H6: Jaké druhy kriminalistické dokumentace při ohledání místa činu vyhotovujete?

O6: „*Vyhotovujeme protokol o ohledání místa činu, náčrtek a fotodokumentaci.*“

D1: Plánek nebo videodokumentaci neprovádíte?

P1: „*Ne.*“

H7: Má ohledání místa činu pro Váš útvar nějaký význam?

O7: „*Ano.*“

D1: Jaký?

P1: „*Ohledáním místa činu si zajišťujeme důkazy v podobě kriminalistických stop.*“

H8: Myslíte si, že jsou policisté Vašeho útvaru dostatečně proškoleni v problematice ohledání místa činu?

O8: „*Myslím si, že ne.*“

D1: Proč si to myslíte?

P1: „*Pravidelně neabsolvujeme žádné školení v oblasti problematiky ohledání místa činu.*“

6 VÝZKUM VYUŽITÍ KRIMINALISTICKÉ METODY OHLEDÁNÍ MÍSTA ČINU NA VYBRANÝCH ÚTVARECH ÚZEMNÍHO ODBORU ZNOJMO

Vybranými útvary jsou v tomto případě OOP Hrušovany nad Jevišovkou, OOP Jevišovice, OOP Moravský Krumlov a OOP Znojmo, které spadají pod Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje, Územní odbor Znojmo. Stejně jako v případě již zmiňovaného OOP Vranov nad Dyjí se jedná o základní útvary služby pořádkové policie PČR. Na OOP Hrušovany nad Jevišovkou je služebně zařazeno 18 policistů, na OOP Jevišovice 14 policistů, na OOP Moravský Krumlov 20 policistů a na OOP Znojmo 60 policistů.

Za účelem zjištění, jak bývá kriminalistická metoda ohledání místa činu využívána v podmínkách těchto útvarů, byl proveden kvalitativní výzkum formou řízených polostrukturovaných rozhovorů. Rozhovory byly provedeny s policisty z OOP Hrušovany nad Jevišovkou, OOP Jevišovice, OOP Moravský Krumlov a OOP Znojmo, kdy z každého oddělení byl osloven jeden policista zařazený v přímém výkonu. Informace získané tímto výzkumem byly následně srovnány a komplexně vyhodnoceny s informacemi získanými výzkumem na OOP Vranov nad Dyjí.

6.1 Cíl výzkumu

Cílem tohoto kvalitativního výzkumu je získat informace o využívání kriminalistické metody ohledání místa činu v podmínkách OOP Hrušovany nad Jevišovkou, OOP Jevišovice, OOP Moravský Krumlov a OOP Znojmo z oblasti samotné aplikace této kriminalistické metody, jejich jednotlivých komponent a z oblasti připravenosti a vybavenosti těchto útvarů tak, aby zjištěné informace mohly být dále srovnány a komplexně vyhodnoceny s informacemi získanými kvalitativním výzkumem na OOP Vranov nad Dyjí.

6.2 Metoda výzkumu

Stejně jako u výzkumu provedeného na OOP Vranov nad Dyjí, tak i v tomto případě byla zvolena kvalitativní metoda výzkumu, která umožňuje hlubší poznání zkoumané problematiky na základě vlastních postojů a zkušeností dotazovaných subjektů. Pro sběr dat byla badatelem využita forma řízeného polostrukturovaného

rozhovoru, která badateli do jisté míry umožňuje korigovat směr, kterým se rozhovor bude ubírat, a dále badateli umožňuje odklonit se od předpřipravených otázek a v reakci na odpověď dotazovaného subjektu se zabývat tím, co v dané chvíli považuje za důležité. Řízený polostrukturovaný rozhovor byl založen na vzájemné verbální komunikaci mezi badatelem a dotazovanými subjekty. Dotazovaným subjektům bylo postupně položeno 8 hlavních, předem stanovených, otevřených otázek, což umožnilo dotazovaným subjektům dostatečně vyjádřit svůj názor na položenou otázku. Dotazované subjekty byly badatelem před zahájením rozhovoru řádně informovány o tom, že účast na rozhovoru je zcela dobrovolná, anonymní a informace získané tímto rozhovorem budou sloužit pouze pro tvorbu této bakalářské práce a nebudou jiným způsobem zneužity.

6.3 Řízený polostrukturovaný rozhovor s policistou OOP Hrušovany nad Jevišovkou

Dotazovaným subjektem je v tomto případě policista z OOP Hrušovany nad Jevišovkou s 18letou policejní praxí, zařazený v přímém výkonu. Pro lepší orientaci jsou hlavní otázky položené badatelem označeny H1 – H8, odpovědi na hlavní otázky O1 – O8. Podotázky jsou pak označeny písmenem D a přiřazenou číslicí podle počtu podotázek, obdobně jsou pak označeny odpovědi na podotázky, které jsou označeny písmenem P a přiřazenou číslicí.

H1: Provádí policisté Vašeho útvaru ohledání místa činu?

O1: *„Ano, všichni policisté našeho útvaru provádějí ohledání místa činu.“*

H2: Jaký způsob ohledání místa činu na Vašem útvaru využíváte nejčastěji?

O2: *„Určitě koncentrický.“*

D1: Využíváte i jiné způsoby ohledání místa činu?

P1: *„Někdy využíváme excentrický způsob, jiné způsoby nevyužíváme.“*

H3: Kdo při realizaci ohledání místa činu provádí zajišťování kriminalistických stop?

O3: „*Kriminalistický technik.*“

H4: Setkali jste se na Vašem útvaru se situací, kdy nebylo možné zajistit přítomnost kriminalistického technika?

O4: „*Ano, celkem často.*“

D1: Jak v těchto situacích postupujete?

P1: „*Kriminalistické stopy si zajišťujeme sami.*“

D2: Jakým způsobem kriminalistické stopy zajišťujete?

P2: „*Stopy zajišťujeme tak, že věc, která by mohla obsahovat kriminalistickou stopu, zajistíme a pošleme k odbornému zkoumání nebo stopy zajišťujeme fotograficky.*“

H5: Myslíte si, že je Váš útvar dostatečně vybaven vhodnými kriminalistickými pomůckami pro řádné zajištění kriminalistických stop?

O5: „*Ne, máme pouze základní vybavení a spíše se spoléháme na kriminalistického technika.*“

D1: Jaké kriminalistické pomůcky máte na Vašem útvaru k dispozici?

P1: „*Fotoaparát, videokameru, měřítka, čísla, svítilny, rukavice.*“

D2: Žádné speciální vybavení jako je třeba sada na zajišťování daktyloskopických stop tedy k dispozici nemáte?

P2: „*Ne, co je mi známo, tak tímto vybavením disponuje pouze kriminalistický technik.*“

H6: Jaké druhy kriminalistické dokumentace při ohledání místa činu vyhotovujete?

O6: *„Pravidelně vyhotovujeme protokol a náčrtek, někdy také fotografickou dokumentaci, to záleží na domluvě s kriminalistickým technikem.“*

D1: Kdo vyhotovuje fotografickou dokumentaci, když není kriminalistický technik na místě činu?

P1: *„Policisté našeho útvaru.“*

D2: Plánek nebo videodokumentaci neprovádíte?

P2: *„Ne.“*

H7: Má ohledání místa činu pro Váš útvar nějaký význam?

O7: *„Ano.“*

D1: Jaký?

P1: *„Ano, občas se na základě zajištěných stop podaří odhalit a usvědčit pachatel.“*

H8: Myslíte si, že jsou policisté Vašeho útvaru dostatečně proškoleni v problematice ohledání místa činu?

O8: *„Ne.“*

D1: Proč si to myslíte?

P1: *„Protože v rámci zaměstnání pravidelně neabsolvujeme žádné školení v oblasti této problematiky.“*

6.4 Řízený polostrukturovaný rozhovor s policistou OOP Jevišovice

Dotazovaným subjektem je v tomto případě policista z OOP Jevišovice s 16letou policejní praxí, zařazený na skupině dokumentace nápadu trestné činnosti. Pro lepší orientaci jsou hlavní otázky položené badatelem označeny H1 – H8, odpovědi na hlavní otázky O1 – O8. Podotázky jsou pak označeny písmenem D a přiřazenou číslicí podle počtu podotázek, obdobně jsou pak označeny odpovědi na podotázky, které jsou označeny písmenem P a přiřazenou číslicí.

H1: Provádí policisté Vašeho útvaru ohledání místa činu?

O1: „*Ano. Naše oddělení patří mezi ty menší, kde zpravidla slouží pouze jedna hlídka, proto všichni policisté musí být schopni provést ohledání místa činu.*“

H2: Jaký způsob ohledání místa činu na Vašem útvaru využíváte nejčastěji?

O2: „*Koncentrický.*“

D1: Využíváte i jiné způsoby ohledání místa činu?

P1: „*Někdy využíváme excentrický způsob ohledání, frontální a rajonový nevyužíváme vůbec.*“

H3: Kdo při realizaci ohledání místa činu provádí zajišťování kriminalistických stop?

O3: „*Primárně je k zajišťování kriminalistických stop určen kriminalistický technik.*“

H4: Setkali jste se na Vašem útvaru se situací, kdy nebylo možné zajistit přítomnost kriminalistického technika?

O4: „*Ano.*“

D1: Jak v těchto situacích postupujete?

P1: „*Stopy si zajišťujeme sami, ale pouze fotograficky nebo in natura.*“

H5: Myslíte si, že je Váš útvar dostatečně vybaven vhodnými kriminalistickými pomůckami pro řádné zajištění kriminalistických stop?

O5: *„Myslím si, že ne. Naše oddělení disponuje jen základními pomůckami, jako je fotoaparát, rukavice, svítilny a měřítka, to však pro zajištění všech možných druhů kriminalistických stop nestačí.“*

H6: Jaké druhy kriminalistické dokumentace při ohledání místa činu vyhotovujete?

O6: *„Vždy vyhotovujeme protokol o ohledání místa činu, náčrtek a fotografickou dokumentaci.“*

D1: Plánek nebo videodokumentaci neprovádíte?

P1: *„Ne, náš útvar prověřuje pouze méně závažné trestné činy, kde není potřeba plánek nebo videodokumentaci vyhotovovat.“*

H7: Má ohledání místa činu pro Váš útvar nějaký význam?

O7: *„Ano, význam určitě má. Několikrát se nám na základě ohledání místa činu podařilo ustanovit osobu pachatele“*

H8: Myslíte si, že jsou policisté Vašeho útvaru dostatečně proškoleni v problematice ohledání místa činu?

O8: *„Myslím si že ne, policisté našeho útvaru většinou disponují pouze znalostmi, které nabyli policejní praxí, žádných pravidelných školení se neúčastníme.“*

6.5 Řízený polostrukturovaný rozhovor s policistou OOP Moravský Krumlov

Dotazovaným subjektem je v tomto případě policista z OOP Moravský Krumlov s 22letou policejní praxí, zařazený v přímém výkonu. Pro lepší orientaci jsou hlavní otázky položené badatelem označeny H1 – H8, odpovědi na hlavní otázky O1 – O8. Podotázky jsou pak označeny písmenem D a přiřazenou číslicí podle počtu podotázek, obdobně jsou pak označeny odpovědi na podotázky, které jsou označeny písmenem P a přiřazenou číslicí.

H1: Provádí policisté Vašeho útvaru ohledání místa činu?

O1: *„Ano, provádí.“*

D1: Všichni policisté Vašeho útvaru provádí ohledání místa činu nebo jen vybraní policisté?

P1: *„Ano, všichni policisté, vzhledem k tomu, že naše oddělení je menšího typu, nemůžeme si dovolit vymezit určité policisty, kteří by se zabývali pouze touto problematikou a zároveň zajišťovali nepřetržitý výkon služby.“*

H2: Jaký způsob ohledání místa činu na Vašem útvaru využíváte nejčastěji?

O2: *„Koncentrický, občas excentrický, ostatní způsoby ohledání prakticky nevyužíváme.“*

H3: Kdo při realizaci ohledání místa činu provádí zajišťování kriminalistických stop?

O3: *„Kriminalistický technik.“*

H4: Setkali jste se na Vašem útvaru se situací, kdy nebylo možné zajistit přítomnost kriminalistického technika?

O4: *„Ano, někdy bývá kriminalistický technik vytížený a na místo činu nepřijede.“*

D1: Jak v těchto situacích postupujete?

P1: *„Stopy si zajistíme sami.“*

D2: Jakým způsobem kriminalistické stopy zajišťujete?

P2: *„Pokud není k dispozici kriminalistický technik, tak buď fotograficky nebo in natura.“*

H5: Myslíte si, že je Váš útvar dostatečně vybaven vhodnými kriminalistickými pomůckami pro řádné zajištění kriminalistických stop?

O5: *„Ne.“*

D1: Jaké kriminalistické pomůcky máte na Vašem útvaru k dispozici?

P1: *„Náš útvar je vybaven fotoaparátem, kamerou, měřítky, svítilnami, bezpečnostními sáčky pro zajištění stop, takže jen základním vybavením, žádné speciální vybavení k dispozici nemáme.“*

H6: Jaké druhy kriminalistické dokumentace při ohledání místa činu vyhotovujete?

O6: *„Vyhotovujeme pouze protokol a náčrtek. Fotografickou dokumentaci nám vyhotovuje kriminalistický technik, plánek ani jiné druhy dokumentace nevyhotovujeme.“*

D1: V případě, že se kriminalistický technik na místo činu nedostaví, tak vyhotovujete fotografickou dokumentaci sami?

P1: *„V tomto případě samozřejmě ano.“*

H7: Má ohledání místa činu pro Váš útvar nějaký význam?

O7: *„Ano, především ze zajištěných stop získáváme potřebné informace k odhalení pachatele.“*

H8: Myslíte si, že jsou policisté Vašeho útvaru dostatečně proškoleni v problematice ohledání místa činu?

O8: *„Myslím si, že ne, občas se někdo zúčastní školení, ale to jsou ojedinělé případy, pravidelně žádné školení nepodstupujeme.“*

6.6 Řízený polostrukturovaný rozhovor s policistou OOP Znojmo

Dotazovaným subjektem je v tomto případě policista z OOP Znojmo s 20letou policejní praxí, zařazený na skupině dokumentace nápadu trestné činnosti. Pro lepší orientaci jsou hlavní otázky položené badatelem označeny H1 – H8, odpovědi na hlavní otázky O1 – O8. Podotázky jsou pak označeny písmenem D a přiřazenou číslicí podle počtu podotázek, obdobně jsou pak označeny odpovědi na podotázky, které jsou označeny písmenem P a přiřazenou číslicí.

H1: Provádí policisté Vašeho útvaru ohledání místa činu?

O1: *„Ano, ale ne všichni. Na našem útvaru jsou určeni policisté na skupině dokumentace, kteří dokumentují nápad trestné činnosti a tyto provádějí ohledání místa činu.“*

H2: Jaký způsob ohledání místa činu na Vašem útvaru využíváte nejčastěji?

O2: *„Nejčastěji určitě koncentrický, méně pak excentrický. Frontální a rajonový nevyužíváme vůbec.“*

H3: Kdo při realizaci ohledání místa činu provádí zajišťování kriminalistických stop?

O3: *„Při ohledání místa činu vždy vyžadujeme přítomnost kriminalistického technika, který zodpovídá za zajištění kriminalistických stop.“*

H4: Setkali jste se na Vašem útvaru se situací, kdy nebylo možné zajistit přítomnost kriminalistického technika?

O4: *„Ano, občas se s tím setkáváme.“*

D1: Jak v těchto situacích postupujete?

P1: *„Snažíme se stopy zajistit sami, okem viditelné stopy zajišťujeme fotograficky, ostatní in natura, ale to není vždy možné.“*

H5: Myslíte si, že je Váš útvar dostatečně vybaven vhodnými kriminalistickými pomůckami pro řádné zajištění kriminalistických stop?

O5: *„Určitě ne, vybavení našeho útvaru je značně omezené, ve výbavě mám jen základní kriminalistické pomůcky, jako je fotoaparát, měřítka, rukavice apod.“*

D1: Žádné speciální vybavení jako je třeba sada na zajišťování daktyloskopických stop tedy k dispozici nemáte?

P1: *„To bohužel ne.“*

H6: Jaké druhy kriminalistické dokumentace při ohledání místa činu vyhotovujete?

O6: *„Protokol, náčrtek a fotografickou dokumentaci, ojediněle pak videodokumentaci. S jiným druhem dokumentace jsem se na našem útvaru nesešel.“*

H7: Má ohledání místa činu pro Váš útvar nějaký význam?

O7: *„Ano, ohledání místa činu určitý význam má, nejvíce využíváme informace získané z kriminalistických stop nebo informace získané ohledáním, které nám umožní zúžit okruh možných pachatelů.“*

H8: Myslíte si, že jsou policisté Vašeho útvaru dostatečně proškoleni v problematice ohledání místa činu?

O8: *„Myslím si, že ne. Policisté na skupině dokumentace sice disponují celkem dobrými znalostmi z policejní praxe, pravidelně se však žádného školení neúčastní.“*

7 KOMPLEXNÍ VYHODNOCENÍ VÝZKUMU

V praktické části bakalářské práce byl proveden kvalitativní výzkum využívání kriminalistické metody ohledání místa činu jak na vybraném útvaru OOP Vranov nad Dyjí, tak i na dalších vybraných útvarech Územního odboru Znojmo, tedy na OOP Hrušovany nad Jevišovkou, OOP Jevišovice, OOP Moravský Krumlov a OOP Znojmo. Sběr dat potřebných pro vyhodnocení výzkumu byl proveden formou řízených polostrukturovaných rozhovorů. Do výzkumu byly úmyslně zapojeny pouze útvary služby pořádkové policie, Územního odboru Znojmo, tak aby porovnání informací mělo co nejvyšší vypovídací hodnotu.

Vyhodnocením odpovědí na první hlavní otázku H1: „*Provádí policisté Vašeho útvaru ohledání místa činu?*“ a její podotázky bylo zjištěno, že všechny dotazované útvary provádějí v rámci výkonu služby ohledání místa činu. Na OOP Hrušovany nad Jevišovkou, OOP Jevišovice a OOP Moravský Krumlov provádějí ohledání místa činu všichni policisté, stejně jako je tomu na OOP Vranov nad Dyjí. V rámci OOP Znojmo pak provádí ohledání místa činu pouze policisté zařazení na skupině dokumentace, což může přinášet výhodu v tom, že policisté přímo určení k provádění ohledání místa činu mohou dosahovat daleko větší odbornosti, protože se převážně specializují pouze na jednu danou oblast. Vytvoření takových pozic na menších útvarech jako je OOP Vranov nad Dyjí, je vzhledem k personální situaci nemožné.

Vyhodnocením odpovědí na druhou hlavní otázku H2: „*Jaký způsob ohledání místa činu na Vašem útvaru využíváte nejčastěji?*“ a její podotázky bylo zjištěno, že všechny dotazované útvary nejčastěji využívají koncentrický způsob ohledání místa činu, někdy také bývá využíván způsob excentrický. Frontální a rajonový způsob ohledání místa činu nevyužívá žádný z dotazovaných útvarů, stejně jako je tomu na OOP Vranov nad Dyjí. Je to dáno tím, že základní útvary pořádkové policie prověřují převážně méně závažné majetkové a násilné trestné činy, kde frontální a rajonový způsob ohledání nebývá využíván.

Vyhodnocením odpovědí na třetí hlavní otázku H3: „*Kdo při realizaci ohledání místa činu provádí zajišťování kriminalistických stop?*“ bylo zjištěno, že všechny dotazované útvary, stejně jako OOP Vranov nad Dyjí, k zajišťování kriminalistických stop při realizaci ohledání místa činu využívají služeb kriminalistického technika, což

však může přinášet určité riziko v případech nedosažitelnosti kriminalistického technika, kdy stopy zajišťují policisté základního útvaru, a ne proškolený specialista.

Vyhodnocením odpovědí na čtvrtou hlavní otázku H4: **„Setkali jste se na Vašem útvaru se situací, kdy nebylo možné zajistit přítomnost kriminalistického technika?“** a její podotázky bylo zjištěno, že všechny dotazované subjekty se setkali se situací, kdy nebylo možné zajistit přítomnost kriminalistického technika na místě činu. V těchto případech pak dotazované subjekty provádějí zajišťování kriminalistických stop samy. Všechny dotazované subjekty pak provádějí zajišťování stop fotograficky nebo **„in natura“**. Stejný postup v těchto situacích je pak praktikován i na OOP Vranov nad Dyjí. Tento postup však může přinášet určitá rizika, protože ne všechny kriminalistické stopy lze zajistit fotograficky nebo **„in natura“** a při zajišťování stop ze strany policistů základních útvarů může dojít k znehodnocení či zničení stop z důvodu neodborného postupu při jejich zajišťování.

Vyhodnocením odpovědí na pátou hlavní otázku H5: **Myslíte si, že je Váš útvar dostatečně vybaven vhodnými kriminalistickými pomůckami pro řádné zajištění kriminalistických stop?“** a její podotázky bylo zjištěno, že všechny dotazované útvary si myslí, že jejich útvary nejsou dostatečně vybaveny pro zajišťování kriminalistických stop. V rámci jednotlivých dotazovaných útvarů pak byly zjištěny drobné nuance ve vybavenosti, kdy všechny útvary disponují určitou formou základních kriminalistických pomůcek, speciálními kriminalistickými pomůckami, jako jsou např. sady na zajišťování daktyloskopických stop, nedisponuje žádný z dotazovaných útvarů. Stejná situace pak byla detekována v rámci OOP Vranov nad Dyjí. Nedostatečná vybavenost dotazovaných útvarů pak může vést k tomu, že ne všechny kriminalistické stopy zjištěné ohledáním místa činu budou zajištěny, což může mít veliký vliv na další průběh vyšetřování.

Vyhodnocením odpovědí na šestou hlavní otázku H6: **„Jaké druhy kriminalistické dokumentace při ohledání místa činu vyhotovujete?“** a její podotázky bylo zjištěno, že všechny dotazované útvary v rámci ohledání místa činu vyhotovují protokol o ohledání místa činu a náčrtek. Naopak plánek a videodokumentaci nevyhotovuje žádný z dotazovaných útvarů. Je to dáno tím, že dotazované útvary prověřují pouze méně závažné trestné činy, kde se plánek a videodokumentace zpravidla nevyhotovuje. Odlišnost pak byla zjištěna při vyhotovování fotografické dokumentace, kdy tuto běžně vyhotovují policisté z útvaru OOP Jevišovice, OOP Znojmo, stejně jako

OOP Vranov nad Dyjí. V rámci OOP Hrušovany nad Jevišovkou a OOP Moravský Krumlov pak fotografickou dokumentaci vyhotovují policisté pouze v případech, kdy se kriminalistický technik na místo činu nedostaví. Tento zjištěný stav může přinášet své výhody i nevýhody. Pokud by fotografickou dokumentaci vyhotovovali policisté základních útvarů, klesla by zatíženost kriminalistického technika, což by mohlo vést ke snížení případů, kdy se kriminalistický technik na místo činu nedostaví. Nevýhodou naopak může být to, že policisté základních útvarů nemají tak odborné znalosti jako kriminalistický technik a kvalita vyhotovení fotografické dokumentace může klesat.

Vyhodnocením odpovědí na sedmou hlavní otázku H7: „***Má ohledání místa činu pro Váš útvar nějaký význam?***“ a její podotázky bylo zjištěno, že pro všechny dotazované útvary ohledání místa činu určitý význam má, stejně jako pro OOP Vranov nad Dyjí. Každý útvar však spatřuje význam ohledání místa činu v něčem jiném. Pro OOP Hrušovany nad Jevišovkou, OOP Jevišovice a OOP Moravský Krumlov má význam především v tom, že informace získané ohledáním místa činu jim umožňují odhalit a usvědčit osobu pachatele. Pro OOP Znojmo spočívá význam ohledání místa činu v tom, že informace získané ohledáním místa činu jim umožňují zúžit okruh možných pachatelů. Pro OOP Vranov nad Dyjí pak význam ohledání místa činu spočívá v tom, že si pomoci něj zajišťují důkazy v podobě kriminalistických stop. V souhrnu pak lze říci, že ohledání místa činu svůj význam má.

Vyhodnocením odpovědí na osmou hlavní otázku H8: „***Myslíte si, že jsou policisté Vašeho útvaru dostatečně proškoleni v problematice ohledání místa činu?***“ a její podotázky bylo zjištěno, že všechny dotazované útvary si myslí, že policisté z jejich útvaru nejsou dostatečně proškoleni, a to z toho důvodu, že pravidelně neabsolvuují žádné školení v oblasti problematiky ohledání místa činu. Stejná situace pak byla detekována i na OOP Vranov nad Dyjí. Drobná nuance byla zjištěna na OOP Moravský Krumlov, kde se někdo z policistů občas účastní školení v dané problematice, ale jak již bylo uvedeno, není to pravidelné. Tento zjištěný stav může mít za následek to, že policisté základních útvarů nebudou disponovat patřičnými znalostmi pro aplikaci kriminalistické metody ohledání místa činu, což v důsledku může vést k celkovému snížení kvality, ať již v oblasti samotné aplikace ohledání místa činu, vyhotovování kriminalistické dokumentace či zajišťování kriminalistických stop.

7.1 Poznatky získané výzkumem

Komplexním vyhodnocením a porovnáním dat získaných kvalitativním výzkumem bylo zjištěno, že metody, postupy a prostředky využívané při ohledání místa činu na OOP Vranov nad Dyjí bývají obdobným způsobem využívány na OOP Hrušovany nad Jevišovkou, OOP Jevišovice, OOP Moravský Krumlov, OOP Znojmo se v základních postupech od sebe neodlišují.

Kvalitativním výzkumem však byly u všech výše uvedených útvarů detekovány negativní poznatky při aplikaci kriminalistické metody ohledání místa činu, a to:

- a) Kriminalistický technik, který je odpovědný za zajištění kriminalistických stop, se ne ve všech případech dostaví na místo činu.
- b) V případech, kdy se kriminalistický technik na místo činu nedostaví, policisté základních útvarů provádějí zajištění stop sami.
- c) Policisté základních útvarů provádějí zajištění stop sami, aniž by k tomu byli dostatečně vybaveni vhodnými kriminalistickými pomůckami.
- d) Policisté základních útvarů pravidelně neabsolvují žádné školení v oblasti problematiky ohledání místa činu.

7.2 Návrhy na řešení zjištěných problémů

Pro řešení zjištěných problémů byly navrženy tyto varianty:

- a) Zvýšit personální obsazenost na Oddělení kriminalistické techniky Znojmo tak, aby nedocházelo k situacím, že se kriminalistický technik na místo činu nedostaví, a aby policisté základních útvarů nemuseli provádět zajišťování kriminalistických stop sami.
- b) Zřídit za základních útvarů tzv. „*pomocné techniky*“, kteří by byli dostatečně vybaveni vhodnými kriminalistickými pomůckami a pravidelně školeni v oblasti využívání kriminalistické metody ohledání místa činu.

Vzhledem k tomu, že varianta b) by musela být realizována na všech základních útvarů Územního odboru Znojmo, což by bylo náročné jak v oblasti financování nákupu vhodných kriminalistických podmínek, tak v oblasti výběru, ustanovení a proškolení tzv. „*pomocných techniků*“, se jako vhodnější jeví varianta a).

Zjištěné problémy a navržené varianty pro jejich řešení budou předány vedení Územního odboru Znojmo, aby mohlo dojít ke zlepšení stávající situace.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se blíže zabývala kriminalisticko-technickou i taktickou metodou ohledání místa činu, tedy metodou, která OČTR umožňuje hodnotit stav místa činu, vyhledávat, zajišťovat a dokumentovat kriminalistické stopy, jakož i činnost osob na něm zúčastněných. Kriminalistická metoda ohledání místa činu je v policejní praxi nejpoužívanější metodou ohledání. Důležitost tohoto náročného úkonu však bývá dle dosavadních zkušeností autora velmi často podceňována a OČTR, zejména pak policejní orgány, mu nevěnují patřičnou pozornost.

Hlavním cílem bakalářské práce bylo definovat kriminalistickou metodu ohledání místa činu a popsat další kriminalistické metody, které jsou v rámci ohledání místa činu využívány policejními orgány. Tohoto cíle bylo dosaženo za využití metody literární rešerše odborné literatury.

Vedlejším cílem bylo popsat využití kriminalistické metody ohledání místa činu na vybraném útvaru PČR, a to na OOP Vranov nad Dyjí, a následně zhodnotit využívání této metody a jejich jednotlivých komponent v rámci dalších útvarů PČR, Územního odboru Znojmo. Tohoto cíle bylo dosaženo provedením a vyhodnocením kvalitativního výzkumu, který byl proveden formou polostrukturovaných rozhovorů s policisty základních útvarů služby pořádkové policie, Územního odboru Znojmo.

Vyhodnocením kvalitativního výzkumu bylo zjištěno, že metody, postupy a prostředky využívané při ohledání místa činu na OOP Vranov nad Dyjí bývají obdobným způsobem využívány i na dalších útvarech služby pořádkové policie, Územního odboru Znojmo, tedy na OOP Hrušovany nad Jevišovkou, OOP Jevišovice, OOP Moravský Krumlov, OOP Znojmo a zásadním způsobem se od sebe neodlišují.

Kvalitativním výzkumem však byly u všech výše uvedených útvarů detekovány negativní poznatky při aplikaci kriminalistické metody ohledání místa činu. Zároveň byly v kapitole sedm stanoveny návrhy na řešení zjištěných nedostatků, kdy tyto informace budou předány vedení Územního odboru Znojmo, aby mohlo dojít ke zlepšení stávající situace.

Bakalářská práce poskytuje materiál věnující se problematice ohledání místa činu, který by bylo možné využít i ve vzdělávání policistů. Zejména pak teoretická část práce

definuje a popisuje základní kriminalistické metody se zaměřením na ohledání místa činu. Jsou zde prezentovány a popsány její zásady a postupy, které mohou v policejní praxi posloužit jako pomocné vodítko všem policistům, kteří se v rámci výkonu služby zabývají ohledáním místa činu. Pokud by policisté odstranili v práci definované nedostatky, mohlo by při ohledání místa činu dojít ke zlepšení situace i v rámci základních útvarů služby pořádkové policie, Územního odboru Znojmo.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. CHMELÍK, J. *Místo činu a znalecké dokazování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 304 s. ISBN 80-86898-42-3.
2. CHMELÍK, J. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 536 s. ISBN 80-86898-36-9.
3. CHMELÍK, J., BERVIDOVÁ, M. *Teoretické základy místa činu, znalecké činnosti a aplikační praxe*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2021. 234 s. ISBN 978-80-7408-222-1.
4. KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. 324 s. ISBN 978-80-7380-869-3.
5. KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. 414 s. ISBN 978-80-7380-547-0.
6. KUDLIČKA L., PŘADKA M. *Ohledání místa činu*. Brno: ÚPVSP, VZ Brno, 2019. 80 s.
7. MUSIL, J., *Kriminalistika*. 4. vydání. Praha: Naše vojsko, 1990. 272 s. ISBN 80-206-0094-9.
8. PJEŠČAK, J. a kol.: *Kriminalistika*, Praha: Vydavatelství Naše vojsko nakladatelství a distribuce knih, 1986. 304 s. ISBN 28-079-86.
9. PORADA, V. *Kriminalistika: (teorie, metody, metodologie)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. 464 s. ISBN 978-80-7380-490-9.
10. PORADA, V. *Kriminalistika: (úvod, technika, taktika)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. 312 s. ISBN 978-80-7380-038-3.
11. STRAUS, J., VAVERA, F. *Dějiny československé kriminalistiky slovem i obrazem II.: (od roku 1939 po současnost)*. Praha: Police History, 2005. 350 s. ISBN 80-86477-28-2.
12. STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. 296 s. ISBN 978-80-7380-095-6.
13. STRAUS, Jiří. *Kriminalistická technika*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 448 s. ISBN 978-80-7380-409-1.

14. ŠÁMAL, P. *Trestní řád: komentář*. 6., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. Beckova edice komentované zákony. 1501 s. ISBN 978-80-7400-043-0.
15. VICHLENDÁ, M. *Kriminalistika I. díl*. Holešov: SPŠ MV v Holešově, 2003. 152 s.
16. VICHLENDÁ, M. *Kriminalistika II. díl*. Holešov: SPŠ MV v Holešově, 2003. 177 s.

SEZNAM ZKRATEK

KRU	Kriminalisticky relevantní událost
MKRU	Místo kriminalisticky relevantní události
OČTŘ	Orgán činný v trestním řízení
OOP	Obvodní oddělení policie
PČR	Policie České republiky
TČ	Trestný čin
TŘ	Trestní řád, zák. č. 141/1961 Sb.

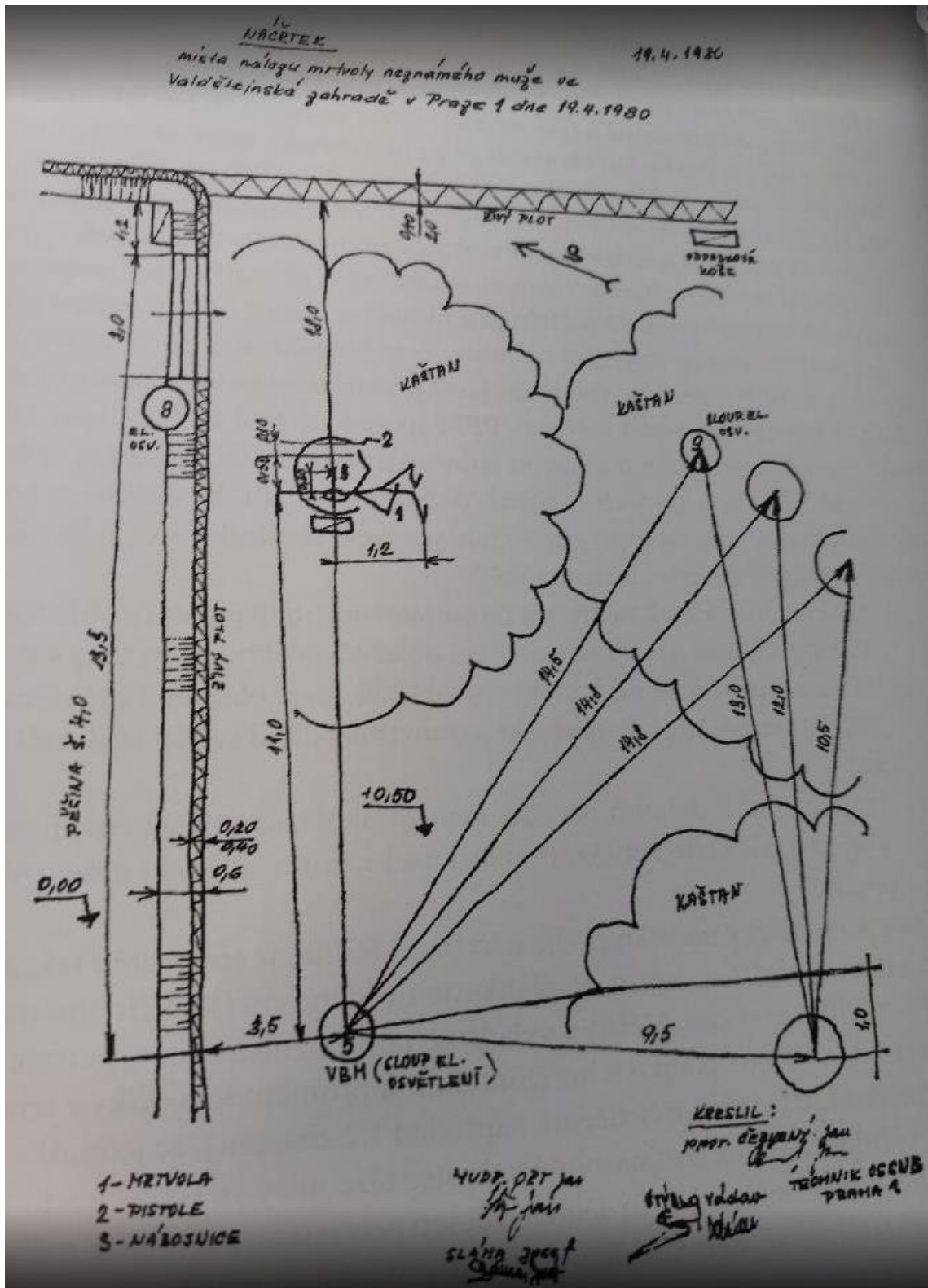
SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. I Vzorový náčrtek místa činu

Příloha č. II Vzorový plánek místa činu

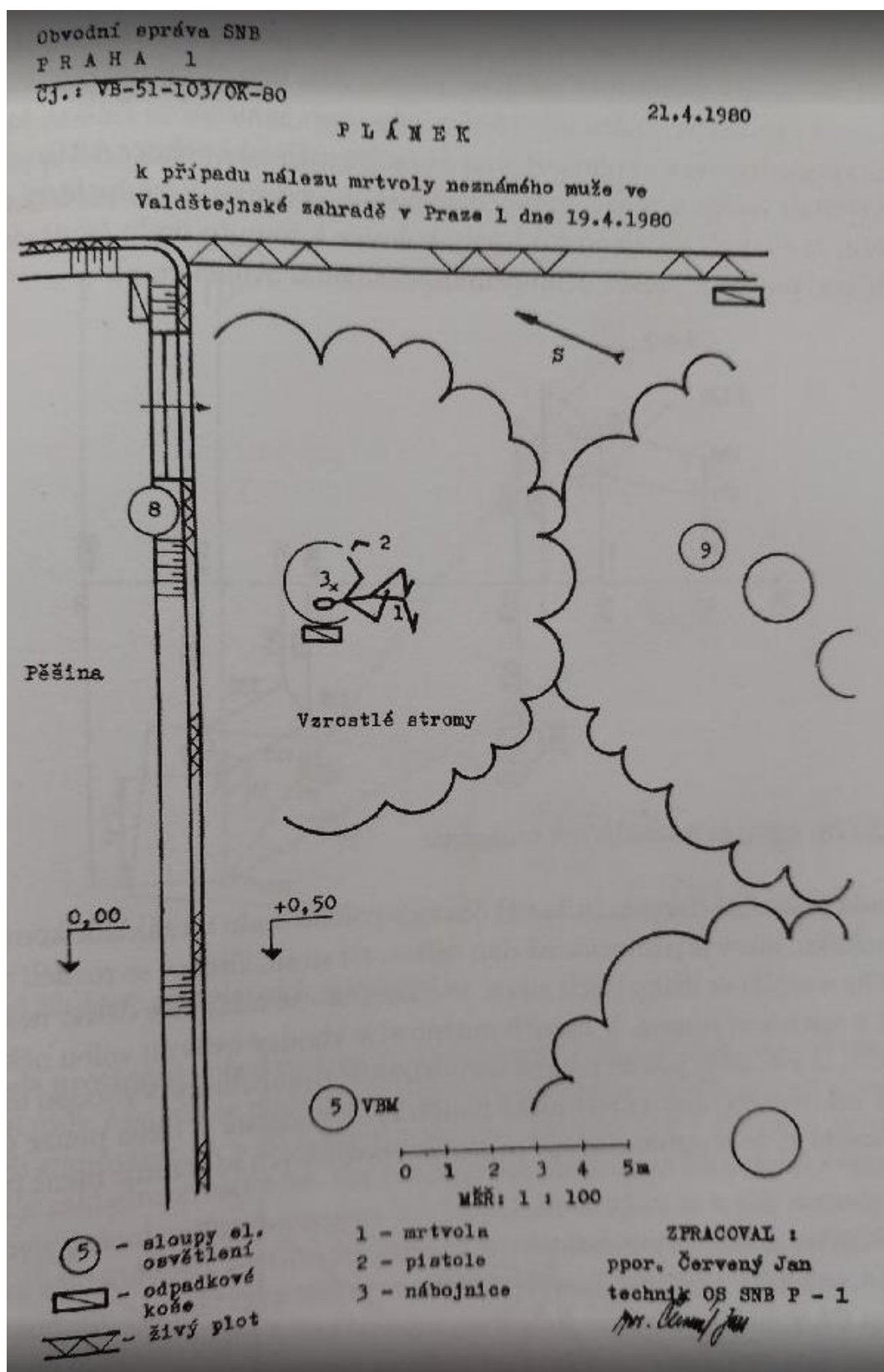
PŘÍLOHY

Příloha č. I – Vzorový náčrtek místa činu³⁸

³⁸ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. s. 296. ISBN 978-80-7380-869-3

Příloha č. II – Vzorový plánek místa činu³⁹

³⁹ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. s. 297. ISBN 978-80-7380-869-3